

MAGYAR-BARÁT.

TARTALOM: I. "ISTEN-ÁLDÁST HINTEK RÁTOK, FIAIM!" — Dr. P. Zentai Marcellin, O. F. M.: COTTOLENGO SZAZ ÉV TÁVLATÁBAN. — Dr. Vöö Mihályne: FERENCSEK ÉS NEMZETNEVELES. — Kollár Kázmér, O. F. M.: FOGADOM ES IGEREM. — Dr. Schrotty Sebestyén: A KÁROMKODÁS A MAGYAR KIHAGÁSI BÜNTETŐTÖRVÉNYKÖNYVBEN. — Pálffy Erzebet grófnő: EGY MEGHATÓ LEVÉL. — Papp Asztrik, O. F. M.: LEGYEN UGY, MINT RÉGEN VOLT... (vers). — Schrotty Pál, O. F. M.: FERENCES KÖLTESZET — Tarsafalvy Anaklet, O. F. M.: LEVENTEZÁSZLÓ. — P. König Kelemen, O. F. M.: A GYÖNGYÖSI FERENCSEK A TÖRÖK HÓDOLTSÁG IDEJÉBEN. — FERENCES SZEMMEL. — Hajnal Agoston, O. F. M.: A KÁROMKODÁS ELLENI MOZGALOM VÉDŐSZENTJE. — Zmertych Oktáv, O. F. M.: NAPONTA ELNYERHETŐ TELJESBUCSUK. — GYÖNGYÖSI HARANGSZÓ. — FERENCES VERSELOK SZENT FERENC RÖL ÉS SZENT KLÁRÁ RÖL. (Szedő Denes ford.) — Rethy Apollinár, O. F. M.: BETEGSEGÜNKBEN ORVOSSÁGUNK. — Grou-Szabó: ISTEN GYERMEKEI SZABADOK. — LELKI POSTA. — ÚJ KÖNYVEK. — GALAMB DÜC. — RENDI ÉLET.

«MAGYAR BARÁT»

előfizetési ára egész évre 360 P., félévre 180 P., egyes szám ára 30 fillér.

Csekkszám: 51.581.

A kéziratokat minden hó 1-ig küldjük a szerkesztőségbe.

Kéziratokat nem őrzünk meg s csak portó mellékelése esetében küldünk vissza.

Levelekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Gyöngyös, Ferencsek.

Postafiók 103.

Telefon: 179.

(Meghívás útján kérjük a szerkesztőt.)

A Ferencrend lelkipásztorkodással, az ifjúság nevelésével, bel- és külföldi misszióval foglalkozik. Aki a Ferencrend kötelékében papként akar Istennek szolgálni, érettségi, ill. a VIII. gimnáziumnak félelvi bizonyítványával jelentkezék: Főt. Ferencs Tartományfőnökség. Bp. II., Margit-körút 23. cím alatt. Felvételnél előnyben részesülnek azok, akik legkésőbb május 31-ig jelentkeznek.

ÉRDEKEL A FERENCREND ?

A Rend történetét, belső életét, jellegzetes vonásait nagyszerű összefoglalásban adja ez a füzet. Rövidségében is köteteket pótol. Minden III. rendnek ferenceseket tisztelőnek, barátnak készülő ifjúnak föltétlen meg kell szereznie. Kétszínű nyomás, 26 Márton díszítőrajz ellenére is ára csak negyven (40) fillér.

FERENCES VILÁGMISSZIÓK LEGUJABB KIADVÁNYAI

Egy kötet ára 30 fillér. Jövedelme a kínai magyar ferences missziót támogatja.
Megrendelhető: a MAGYAR BARÁT kiadóhivatalában.

MAGYAR BARÁT

FERENCES KÖZLÖNY

XXII. évfolyam. 4. szám. 1942. április 15.
Megjelenik minden hó 15-én.

Felelős kiadó és szerkesztő:
P. dr. Dám Ince, O. F. M.

„Isten-áldást hintek rátok, fiaim!”

Ezt a fobászt magyar barát küldte az oroszországi csatá-
tereken küzdő magyar katonák felé. Uzdóczy-Zaára-
vecz István, az első magyar tábori püspök imája „fiat-
ért”. Így csak ő nevezheti a magyar honvédet. Az a férfiú,
aki titáni elszántsággal és megalkuvást, húzódozást nem ismerő
akaratlaltalborozta a nemzeti hadsereg első vitézeit.
Ő az atyja minden magyar katonának. Az ő fia, lelkéből lel-
kedzett magzatja az új Magyarország minden leventéje. Az
ő szava rázta fel az alvó magyarságot, az ő szervező ereje
állította sorba a kommunizmus brutalitásával ellenébe a magyar
vitézséget, és indította el azt a küzdelmet, amelynek dönté-
sére csak most került a sor.

A szegedi „magyar barát” biztos hivatástudattal, törté-
nelmi küldetésének átélésével kezdte meg a nemzetmentő
munkát. Ennek a hivatástudatnak adott kifejezést abban az
előadásban, amelyet „A KERESZTÉNYSÉG BÁSTYÁJA”
címen tartott meg a rádióban.

Veszületett hivatása a magyarnak a nyugati
kereszténység védelme. II. Pál pápa nevezte először
a kereszténység védőbástyájának hazánkat. Valóban, minden
magyar keresztveszítve a nyugati kereszténységnek. Védjük a
tatárdulás idején, megállítottuk érte a törököt, Hunyadi Já-
nos nyole győzelme hirdeti ennek a védőbástyának erejét.
Kapisztrán Szent János Jézus nevével erősíti a magyar fegy-
vereket. A nándorfehérvári győzelem jelentőségére jellemző,
hogy III. Kalliszt pápa az egész kereszténységnek előírta a
déli harangszót és Urunk színeváltozásának ünnepét, hogy
hirdesse minden időben azt a didadalt, amelyet „a kereszt-
ténység bástyája” aratott a Nyugatot elsőpréssel fenyegető
törökön.

Ez a hivatástudat élte Tomory Pált, a franciská-
nus szerzetest és kalocsai érseket. Ne higyük, hogy Mohács
szégyenfoltja történelmünknek. A legvéresebb állomása an-
nak a küzdelemnek, amelyet Nyugatért vívtunk. Tomory
hadvezéri zsenije a biznyság rá, hogy ebben a csatában csak
úgy tudtuk hivatásunkat teljesíteni, hogy felmorzsolódtunk
és ottvesztünk. Ennek a Nyugatot védő virtusnak hősiés meg-
nyilatkozása Zrínyi kirohanása is a szigeti várból. A ma-
reknyi sereg önfeláldozása és elhulló vére biznysága hiva-
tástudatunknak: ha győzni nem tudunk, legalább halunk
kellett a kereszténységért.

Mert szenvedélyünk a kereszténység védelme. Az a bol-
dagságunk, hogy Nyugaton a keresztény kultúra virágzik.
Nyugat nem volt hálás ezért a harcunkért, nem
beesülte az erette elhullott magyar vért. Önfeláldozásunk

arán épen maradt erejét arra használta fel, hogy hatalmába
kapatrintsa országunkat, kizsákmányolja amúgy sem nagy
gazdagságunkat, s megfosszon nemzeti önállóságunktól. Nem
élg, hogy állandóan Keletnek tartottuk hátunkat, s minden
veszedelmet felfogtunk, a hálátlan Nyugat ellen is szabad-
ságharcokat kellett vívnunk. Előbb lerombolta végvárainkat,
a magyar függetlenség köbe merevedett öreit, majd Trianon-
ban leszegte a föld bokkrétájának szegélyét, s elrabolta a
nemzet testének kétharmad részét.

De kifosztottságunkban és erőtlenségünk-
ben sem tudta kiölni ősi szenvedélyünket, a
Nyugat védelmét. Amikor Keletről felhő kerekedik,
félre verjük a harangokat, körülhordozzuk a véres kardot,
és sorfalat állunk a veszedelem elé. A hivatástudat szállt meg
a kommunizmus első betörése idején is. Elfe-
ledtük a csapást, a vért, a csonkitottságot, a hálátlanságot, s
félébbal, fél karral, de nem fél szívvel ragadtuk meg min-
denkor diadalmas fegyvereinket, s perzseltük ki innen a ke-
leti veszedelmet. A szőke Tisza partján indult felfelé ez a
„fekete völgyekből” álló, négy éves háborútól kifáradt s
megrokkant had, és csodát művelt: megvédte újra a kereszt-
tény Nyugatot! Mi voltunk az elsők, akikre a vörös pogány-
ság rontott, s mi szoritottuk először vissza a nyugati kultúrát
elpusztítani vágyó lavinát.

A történelem ismétlődött meg huszon-
három évvel ez előtt. Isten irgalma, hogy a küzdelmet
megkezdhetjük. Isten kegyelme, hogy a harcot ma is foly-
tathatjuk. A történelem ismétlődik: a magyar katona
újra a Fekete tenger partján áll, mint a török
elleni harcokban. Harcol ma is európai hivatásunknak leg-
ragyogóbb eszméjéért: a nyugati keresztény kultúra védel-
méért.

Ezekben a gondolatokban szállt alig egy hónapja a ma-
gyar barát-püspök szava az éter hullámain minden
magyar házikóba, es az ezer kilométernél is messzebb földbe-
ásott magyar lövészárókba.

„Isten-áldást hintek rátok, fiaim!” — hang-
zik áldó szava. „Kárpátokon túl harcoló fiaim,
hozzátok helyre a kereszténység hibáit! Le-
gyetek újból a kereszténység bástyái!”

Az áldó atyai kéz kegyelme fogan... Látatlanba is új
erő száll a fáradhatatlan magyar karba... Hajnalodik már
Keleten... Hamarosan ránk ragyog a győzelem Napja...!

— i —

Cottolengo száz év távlatában.

P. dr. Zentai Marcellin, O. F. M.

Április 30-án lesz száz éve, hogy Chieriben, a Torino melletti kis falucskában örökre lehunytá szemét Torino védangyala, *Cottolengo József-Benedek*, Krisztus lánglelkű papja, Szent Ferenc alázatos gyermeke, a *terciárius papok példaképe*.

Csodálatos az az út, amelyen József, az egyszerű falusi gyermek, végigszárvált, és világhírnévre tett szert. Megkapó élet, amely Braidó kis szülőltjét, a hatalmas gyárvárosnak, Torinónak apostolává tette. József-Benedek eldugott kis faluban látta meg az Isten napvilágát, ma azonban alig van ember, aki nem hallott volna róla, s hatalmas művéről, a torinói Cottolengo-intézetéről.

1786. május 3-án született, mint említettük, Braidóban. Ez a kis falu ma a torinói egyházmegyéhez tartozik. József már kis korában megmutatta szeretetét Isten és a szegények iránt. Még gyermek volt, amikor saját otthonát szegényházzá akarta tenni, s benne akarta elhelyezni a falu szegényeit. Nagyon szerette a szegényeket, s ebben is hasonlított atyjához, Szent Ferenchez, aki a Szegénység Úrnőjének volt a lovagja. A szegények iránt való szeretete éveivel együtt gyarapodott ártatlan lelkében. Ez a szeretet emelte később világhírré. Alig 9 éves korában járult először a szentáldozáshoz. Ebben az időben ritkaság számba ment a korai szentáldozás. Cottolengó József legfőbb vágya volt, hogy pap lehessen. Krisztust akarta szolgálni, s ezért kérte fölvetelét a szemináriumba. Teológiai tanulmányai után, 1811. jún. 8-án pappá szentelték. Egy évig káplánkodott, majd Torinóba került, ahol a teológiai tudományok doktorává avatták. József-Benedek már itt is kitűnt jámbor életével és szívének ártatlanságával. A pápai bulla azt mondja róla, hogy erényeivel felülmúlta valamennyi paptársát.

Torinóból visszakerül szülőfalujába, ahol gyermekkori álmát, a szegények felkarolását, igyekszik megvalósítani. Megy házról-házra, beteg-től-beteghez, szegénytől-szegényhez, elhagyatotttól-elhagyatotthoz. Mindegyikhez van szava, mindegyik számára van orvosság szerető szívében. A szegény betegeket nemcsak saját otthonukban ápolta, hanem a kórházban és a szegényházban is. A szegények iránt való szeretetének gyakorlatában csak előljárójának parancsa szakította félbe, amely őt ismét Torinóba rendelte.

Cottolengó József igazi egyénisége tulajdonképpen csak itt, Torinóban szabadult fel. *Torinó* modern milliós város, Milánó mellett Itália második gyárvárosa. Gazdag iparváros. De miként az már az ilyen városokban történni szokott, Torino külső negyedeinek *nyomortanyáin* is tizezrek

tengették életüket a legnagyobb testi és lelki nyomorban. Ezekre a szegény elhagyatott, betegségekkel megvert, éhező ezrekre soha senki sem gondolt. Úgy éltek, miként a vadonban a gaz. József észrevette ezt a nyomorgó tömeget, megszánta őket, és irgalmas szeretetével kész volt segíteni rajtuk.

Különös véletlen terelte Cottolengo figyelmét az elhagyatottak tömegeire. Történt ugyanis, hogy egy napon szegény asszony átutaztatában Torino utcáin megbetegedett. A szerencsétlen asszony férje hába kért, könyörgött, s kilincselte végig a kórházakat, nem sikerült a feleségét kórházba juttatnia. Az egyik helyen azért nem fogadták fel, mert várandós. A szülészetről viszont azzal utasították el, hogy súlyos betegség gyötri. Így kellett az asszonnak elpusztulnia, mindenünnen kitzasztva. A szegény szerencsétlen beteg rozoga, elhagyatott kunyhóban haldoklott. Halálos ágya körül siránkoztak férje és gyermekei. József mindent megtett, hogy javítson az asszony helyzetén, de nem volt hozzá anyagi lehetősége. Ekkora nyomor láttán fájdalom marcangolta szívét, s lelkében felébredt a gondolat: menedékházat kell építenie az ilyen nyomorgó szegények számára.

Cottolengo nem sokat gondolkodott tervének keresztülvitelén, hanem bement a templomba, buzgóan imádkozott, aztán hozzálátott a cselekedethez. Pénze nem volt, de szíve és szeretete annál nagyobb. A szeretet tud csodát művelni pénz nélkül is. Így sikerült megszereznie azt a kis lakást pénz nélkül, amely ott feküdt a Corpus Domini (Krisztus teste) temploma mellett. Ez a kis épület lett a magva annak az óriási kórháznak, amelyet ma „Cottolengo” néven az egész világon ismernek. A kórházat 1828. jan. 17-én azzal avatta fel, hogy e napon vette fel az első beteget. Cottolengonak nem volt pénze, sem vagyona, épen azért a kis kórházat az isteni Gondviselésre bízta, innen az eredeti neve is: *Isteni Gondviselés Háza*.

Az Isten valóban több, mint száz éven keresztül gondját viselte ennek az intézménynek. Másképp nem tudnók elképzelni, hogyan állhat fenn egy akkora kórház, mint Cottolengó minden vagyon, pénz és állami segítség nélkül. Cottolengo hite és bizalma erős volt a jó Istenben, s az Isten gondviselése ma is örökdi a kórházon. A szegény, nincstelen betegek mind ingyenes ellátásban részesülnek. A hatalmas kórház Torino külön negyede. Süketeket, vakokat, némákat, elmebajosokat, gyógyíthatatlan betegeket, ragályosokat és minden fajta betegséget, ápolnak itt. Torino híres egyetemi orvosai épen

úgy, mint magánorvosai kitüntetésnek veszik, ha naponként egy-egy órát ingyen kezelhetik Cottolengo betegeit. Az előkelő asszonyok, akik otthon a portőről ruhát sem veszik a kezükbe, az Isteni Gondviselés Házában a legnyomorultabb betegeket szolgálják ki minden ellenszolgáltatás nélkül, tisztán Isten és Cottolengo iránt való szeretetből. Az emberek szívében van ma is szeretet, és van ma is részvét a szegények iránt: Cottolengo erre építette hatalmas intézményét.

Azonban nem ment minden oly könnyen, mint gondolnánk. Cottolengonak sokat kellett *küzdenie* és *harcolnia* betegeiért. Egy alkalommal a város előljárósága fel is oszlatta a betegek kórházat, és így kénytelen volt új helyet keresni. Ez a hely a mai Cottolengó-kórház, amely menhelyet, szegényházat, kórházat, klinikát, elmegyógyintézetet stb. foglal magában. A betegek mind szegények, akik nem bírják fizetni a kórházi ellátását.

Cottolengo nemcsak megalapította az intézményt, hanem *ő maga is állandóan ott volt a betegek között*. Gyógyítgatta, vigasztalta, ápolgatta őket. Soha nem volt nyugta, éjjelnappal a betegek között volt hosszú esztendőkön keresztül. Ez az állandó munka, ez a fáradhatatlan szorgoskodás, tevékenykedés a betegek között végül is felőrölte gyenge szervezetét, és maga is áldozatul esett az 1842. évi tifuszjárványnak. Cottolengó József-Benedek, amikor érezte halálának közeledtét, elhagyta Torinót, ahol ennyi jót tett, és ahol minden szegény az ő nevét tutogta remegő, lila ajkával. Elvitette magát Chieribe, ahol Alajos nevű bátyja kanonok volt. Kilenc nap múlva, a zsoldáros e szavaival ajkán: „Örvendeztem, amikor azt mondták nekem: Az Úr házába megyünk” (121. zolt.), — 1842. április 30-án lelke felszállt az egekbe. Alig 56 éves korában.

Földi maradványait óriási tömeg kísérte fénnel és pompával Chieri templomába, ahonnan Torinóba szállították, s a kórház templomában helyezték örök nyugalomra.

Cottolengo József-Benedeket XV. Benedek 1916. húsvétvasárnapján a *boldogok* sorába iktatta, XI. Pius pedig a szentévben, 1934. márc. 19-én ünnepélyes keretek közt *szentté avatta*.

Szent Cottolengo József-Benedek felszállt az égbe, de terciárius-szíve ott dobog a hatalmas gyárvárosban, „Cottolengo” óriási épületeiben. Ő eltávozott, de neve száz év távlatából is felénkragyog, szeretete felénk sugárzik világhírű intézményében.

Ferencesek és nemzetnevelés.

Dr. Vöe Mihályné Pécs Mária.

Szent Ferenc nem alapított úgynevezett „tanítórendet” (azaz: kimondottan a nevelés-oktatás céljára alakult szerzetet), nem volt sem elméleti, sem gyakorlati nevelő a szó szűkebb értelmében, — és mégis, mind az ő munkája, mind rendjének évszázadokon át kifejtett működése és világraszóló hatása méltán nevezhető nevelésnek.

Hiszen a „pedagógia” egyáltalában nem elmélet, rendszer, módszer, tanterv, nevelési receptgyűjtemény, hanem lapangó erőkből eleven erők formálása, alakítás-alkotás, maga az élet. — S az igazi nevelő az, aki Krisztus akaratára szerint önmagát nevelve alakít, nemest másokat. Megkérdezi: „Uram, mit akarsz velem és tőlem?” És fáklva lesz, világít másoknak. Így szemlélve, Szent Ferenc valóban egyike legnagyobb nevelőinek.

I. Mert ő valóban megkérdezte: Mit akarsz tőlem, Uram? Elmélyed az Evangélium szellemében, olvasni kezd Krisztus arcából... Kegyelembe öltözni, Krisztust valóban tükrözteni: ime önnevelő munkaterve! S lelkében csakugyan fölragyog a fonségesen szép Krisztus-arc.

Am a Nagy Király követe nemcsak látta és megértette, hanem átélte és példázta is Krisztust, szinte bemutatta kora társadalmának. Meg akarta menteni a világot az Isten-távolságtól, lélek-elfordulástól; tüzet vetni a hideg és fanyar, örömtelen életbe! Megjavítani az embereket, és evangéliumi életre vezetni! Élettel, cselekedettel, példával tanítani: „Ne félj! tegy úgy, mint én, tiszteld a törvényt, az Egyházat, szeresd az Istent, és menj fölfele, előre!” Mi ez, ha nem „pedagógia”? S a városokban végighaladó, hallgatva is prédikáló Szent Ferenc: példaadó nevelő valóban. Hiszen azért gyümölestelen ma annyi nevelő-munka, mert kimerül a szóbeszédben, jelszavakban, szándékokban, élet nélküli elméletekben.

II. Ovakodva attól, hogy őt tisztán csak természetes alapokon szemléljük, kivetkőztetve a szentség és kegyelem fényéből,” megállapíthatjuk, hogy Szent Ferenc valóban nemzetnevelő munkát is végzett korában. Az olasz városok belső háborúban emésztődtek, a pártok hatalomért viaskodtak akkor, s az erény látszatát keltő eretnek-segek besurrantak a társadalomba. A valdensesk és katharok, az álproféták, olyan hatalomra jutottak, hogy iskoláikat a nemesség fiait látogatták. Innen aradt szét a pesszimizmus köde, amely az olasz derűs ég alatt is ráült a lelkekre. S ekkor e válságok közt a Szent alázatosságra tanító örömmel hangol békét szerez.

Tülfüött korában a társadalmi bajok is elharapóztak: önszeretet, érdek, igazságtalanság, ellentétek, gyűlölködés... és kirobbanásra várt a lázadás, a forradalom szelleme. Ő szembeáll a bajok gyökerével: a föld szellemével, és belekialítja a világba: szegények és gazdagok! az a baj, hogy nincs bennetek Krisztus! Más lélek, krisztusi lélek kell ide! Szava, példája hihetetlen hatást keltett. Olaszország népe jobb útra tért, és szinte megújult a föld színe”.

Ezt a feladatot bizta testvéreire is: „mi az Isten dalosai és muzikusai vagyunk, akiknek „az a hivatásuk, hogy a szíveket fölemeljék és töltsék lelki örömmel. A szent bűnbánat, alázatosság, a szent szeretet, a szent jámborság és a szent öröm teszi jóvá és boldoggá az embert”. S hogy voltak emberek, akik ezt életükkel is szemléltették: ez megmaradt az emberek emlékezetében! Ez volt az igazi nevelő hatás már a Poverello életében. E munka még szélesebb körre terjedt ki a „világirend” alapításával, amelyet a Szent az önnevelés iskolájává tett, s amelynek tagjai evangéliumi formára megváltozott társadalmi rendet alapoztak meg, védtek a szegényeket a hatalmasokkal szemben, és buzgón dolgoztak a béke érdekében. S ebbe az önnevelésbe bekapcsolódott a társadalom minden osztálya, a pápáktól és fejedelmektől kezdve az élet sok-sok névtelen hőséig.

Ha ebben elmélyedünk, azt látjuk, hogy a 13. század embereinek és tulajdon hazájának esodálatos nevelőjét szemléljük Szent Ferencben. De a szent tűz, amelyet örökségül hagyott fiainak és követőinek, ezután sem hűnyt ki, hanem világszerte lángolt a szívekben és alakított, emelt Isten-közelségbe.

III. Minket azonban különösen a magyar nemzet nevelése érdekel ebben a szellemben. Látjuk a történelem és az irodalomtörténet világánál, hogy a ferencesek hazánkban, az alapító szellemben és lelkesedésével neveltek: az igazi Krisztus-követsére, fölkeresve az embereket

* Ettől év minket XI. Pius pápa Rite explatis kezd. apost. körlevelében.

Dürer: Üdvözlégy, május hajnala!

a mindennapi élet munkáiban, tenger szenvedésben, sőt derekasan kiveszik részüket a magyar haza küzdelmeiből is.

Már 1224 előtt Esztergomban találjuk őket. — IV. Béla királyt a tatárjárás után ők segítették országepítő munkájában, de nemcsak a romhalmaz eltakarításán és újjáépítésén dolgoztak, hanem még értékenyebb volt az, hogy a háború borzalmaiban összetört népléleket új életre serkentették. Az emberek félték, bizalmatlanok voltak; — ezt a lelki bajt kellett meggyógyítaniok, és csakugyan, rövid idő alatt az élet színét és mosolyát varázsolták az arcokra.

Ott buzgólkodnak a kúnok megtérítésében is, később Nagy Lajos oldalán a szakadárók visszatérítésében. A Hunyadival kezdet fogó Kapisztrán fölismerl nemzeti hivatásunkat a maga korában.

Mint nemzetnevelők: a magyar művelődés terjesztői is. Középkori magyar nyelvű kolostori irodalmunkban Szent Domonkos rendjén kívül Szent Ferenc rendje szerzett legnagyobb érdemeket. A XV. században meginduló magyar nyelvű ködexirodalom főleg nekik köszönhető, mert elvegyülve a nép közé, összeforrott a néppel nyelvük is, és ezért állandóan gondoskodtak magyar olvasmányokról zárdáik, (különösen a női kolostorok számára). 18 ködex hirdeti szellemüket és kezük munkáját. A legrégebb magyar nyelvű írott könyv és első terjedelmes nyelvemlékünk a Jókai-ködexben Szent Ferenc élete (1430 tájáról, 162 lap). A Debreceni Kodex pedig egyike a leggazdagabb tartalmú magyar legendagyűjteményeknek.

A középkor legkiválóbb hitszónokai! Tömegesen hallgatja őket, épülve rajtuk, a nép.

Ki ne hallott volna a lángbuzgalmú Kapisztránon kívül Temesvári Pelbártról, († 1504), aki Budán és Esztergomban tanított, írt, prédikált; buzgó terjesztője volt hazánkban a Szűzanya tiszteletének és őre a nemzet tiszta erkölcsének. Apostoli bátorsággal kelt ki a humanista szellem túlzásai ellen, és még a királyi udvart sem kímélte, ha ott tudományos viták folytak a misere-járás és predikáció-hallgatás helyett.

Es ki ne olvasta volna, hogy Szent Ferenc fiai a török veszedelem idején gyalogosan, ábruhában járták be az országot, élelmeztek és vigasztalták az elárvult magyarokat. Most még jobban összeforranak a néppel. („magyar barát”). Megindító jelenet, amikor a munkába menő anya helyett gondozzák az otthonmaradt gyermekeket, kenyeret visznek nekik és „szép szavakkal oktatják vala őket”.

Ele tükét is áldozzák hazájukért. Tomori el-esik a mohácsi ütközetben. — Vásárhelyi András, a Szőzanya lelkes énekese török harcokban vesztí el életét. — Kolostoraikat fölgyjútták a martalócok, — a reformáció is hozzájárul a pusztuláshoz, de ha meg is fogytak a zivataros századokban, nem törtek meg, és ott lehették minden magyar küzdelemben, és mindennütt, ahol dolgozni kellett a magyarságért. (Erdélyben: Domokos Kázmér, és Kájoni János, „Erdély Pázmánya”; — mások a törököt kiűző seregben harcolnak.) A XVIII. század első felében újabb fölvirágzás következik, és tovább folyik az irodalmi és gyakorlati nemzeti nevelés (iskolák, gimnáziumok, főiskolák, szónokok, népnevelők).

Ezt a föllendülést a liberális korszak sem tehetett tönkre. Ma 60 zárdában folyik a munka. 38 plébánia területére sugárik ki a nemzeti nevelés, belekapcsolódva a régi munkán

kívül a korszerű kívánalmakba: nyomda, folyóiratok, népies kiadványok stb. révén. Az esztergomi modern gimnázium, a Bukovinából hazatért magyarok lelki gondozása megannyi területre a nemzeti nevelésnek. Ennek eszköze a pécsi gyermekjátékszótér is, ennek munkása a lelkes hitoktató, aki rendes munkáján fölül még meséket is ír apró hívei épülésére; sőt részt vesz a nemzeti nevelésben a buzgó sekrestyés-testvér is, aki a köréje seregülő gyermekeknek és „öntudatos” nagyfiúknak meggyőző előadást tart az igazi alázatosságról...

Vidámság és munka, ész és szív együtt, csak így lehet jól megoldani az élet kérdéseit. Az „intellektualizmus” túltengése nemrég hittelenségre vezetett; ezért zuhan-tak le az ürességbe azok az írók, tudósok, — akik az emberiség nevelőinek tartották magukat, félreértve a kultúrát. Hozzájuk igazodtak a nevelők is, és a lélekre valóóság körgörgetek szakadt e szellemi áramlatok nyomán.

Pedig a neveléshez egész lélek, sőt „kigyúlt lélek” kell. Nemesak tudás, hanem hit és lelkesedés is — és ez megvan az igazi ferences szellemben. Lelkesedés és „supereminens scientiae caritas” (Efez. 3, 19), az égbenyülő szeretet.

Fogadom és ígérem . . .

P. Kollár Kázmér, O. F. M.

Minden érben április 16-án a ferences Rendcsalád az oltár elé borulva megújítja fogadalmát. 1209-ben ezen a napon térdelt Isten Szegénykéje III. Ince pápa elébe fogadalmával: Ferenc testvér engedelmességét és tisztelgetet igér Ince pápa úrnak és törvényes utódainak, úgyszintén a Római Anyaszentegyháznak. S a többi testvérek kötelesek engedelmeskedni Ferenc testvérnek és az ő utódainak. (Regula.) Ezzel a pápa kezébe helyezte egész életét, Rendjét, és fiamak-leányainak életét.

A fogadalom minden ferences számára — a háromágú Rend bármelyikéhez tartozék is — erős kötelék lett, amely az egyént a Rendhez s azon keresztül az Istenhez kötötte szoros, elszakíthatatlan kötelékkel.

Egykor a fogadalmi oltártól jövő kérdésre az a kérdés hangzott: Atyám! Isten, a Boldogságos Szűz, Szent Ferenc Atyánk és az összes Szentek szeretetére kérlek, engedj fogadalomra Szent Ferenc Rendjében, hogy bűnbánatot tartsak, életemet megjobbítsam, és Istennek mindvégig hűségesen szolgáljak. A kérdés beteljesedett a fogadalom elhangzott szavaiban: Igérem és fogadom, hogy egész életemen keresztül megtartom a ferences Rend szabályát... Én pedig Isten nevében megígérem, — szolt a felelet, — ha mindezeket megtartod: az örök életet, az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében.

Mi volt tehát a fogadalom? Kölcsönös szerződés Isten és ember között. Istennek megfontoltan és sza-

badon tett ígéret, hogy tulajdonunkban lévő javunkat jobb irányba fordítjuk. Isten ajándéka számunkra az élet, amelyet mint az evangéliumi talentumokat arra kaptunk, hogy magunk számára kamatoztassuk. Ezt az életet Istennek adjuk a fogadalommal. Isten kap tőlünk egy az ő hűséges szolgálatában töltött életet, melynek jutalmazásaképpen ő egy örökké tartó dicsőségben töltött örök életet ad.

Azonban emberek vagyunk. Az Írás mondja: Ha fogadalmat teszel az Úrnak, a te Istenednek, nekéslekedjél megadni, mert megköveteli rajtad azt az Úr, a te Istened s ha késlekedel, bűnül tudja azt beneked. Hanem akarsz fogadalmat tenni, nem követsz el vele bűnt, de ami egyszerű kijött ajkaidon, azt tartsd meg és teljesítsd úgy, amint az Úrnak, a te Istenednek fogadtad és szabadakarattól és tetszáddal ígérted. (V. Móz. 23, 21—23.) Noha Isten állja a kötetést, mi mégis gyakran megszegettük azt. Ezt tartja szem előtt a fogadalomújítás, hogy az a szent láng, amely egykor a fogadalmi oltár előtt oly élénken lobogott, újból életre keljen.

A fogadalomújítást a Szentlélek segítségével hívásával kezdjük. Tudjuk, hogy az emberi erő kevés, mi magunk csak fogadkozunk, de a betartáshoz csak az Isten Lelke adja meg az erőt. Zsoltárt éneklünk, az emberi erőben bizakodott, de folytonosan csak csalódott ember énekét: Hittem, s azért így szólottam: Elkeseredésemben mondtam: Hazug minden ember! Istenben azonban nem csalatkozott még senki. Mivel viszonozam

az Úrnak mindazt, amit velem cselekedett?... Teljesítem az Úrnak tett fogadalmait egész életem előtt... (115. zsolt.) Majd következik a megújított szövetség:... Ismételtlen ígérem és fogadom a mindenható Istennek, a Boldogságos Szűz Máriának, Szent Ferenc Atyáknak és az összes szenteknek, hogy megtartom a rendszabályt... Kívánom, hogy fogadalmam megújítása a Szentháromság előtt elfogadott és kedves legyen, folyton tartson és mintegy az én lélekzetemben éljen... és mindvégig tökéletesen megtartsam... Aki nekem akaratot adott a fogadalomra, adjerőt annak megtartására és engem ügykormányozz, hogy ne magamnak, hanem egyedül nekéd éljek... Te Deum... — Szentségi áldás zárja be a fogadalomújítás szertartását.

Mit céloz a fogadalomújítás? Nem régi, érvényét vesztett fogadalom megújítása. Az a célja, hogy belásuk, mennyire teli vagyunk sokszor a legszentebb lelkesedéssel, de ugyanakkor még több gyarlósággal is.

Eszünkbe juttatja, hogy mily sokszor elfeledkeztünk arról a szövetségről, amelyet a fogadalmi oltárnál egykor Istennel kötöttünk. Ő eddig még sohasem vonta vissza a kötetést, csak mi se vonjuk vissza szabadakarattól tett ajánlatunkat. Tehát életet életért. Ránk vár az örök élet, de addig idelelna a mi életünk programja: Hogy bűnbánatot tart-sunk, életünket megjavít-suk, és Istennek mindvégig hűségesen szolgáljunk!

A káromkodás a magyar kihágási büntető törvénykönyvben.

Írta: Dr. Schrotty Sebestyén, budapesti kir. ítélőtáblai tanácsjegyző.

A magyar büntető törvénykönyv 190. §-ának első fordulataiban szabályozott és a márciusi számban ismertetett istenkáromlás nem tipikus esete annak a nagyon is elterjedt káromkodási „szokásnak“, amely ellen az Actio Catholica mozgalmat indított.

Ritkán fordul elő, hogy valaki erkölcsi szempontból istenkáromlásnak tekintendő bünt. mint a Btk. 190. §-ának első fordulataiban szabályozott istenkáromlás büncselekményét kövesse el.

A törvényhozás a különböző államérdekek közül hathatósabb védelemben részesíti azokat, amelyek véleménye szerint nagyobb jelentőséggel bírnak, enyhébb védelemben pedig azokat, amelyek nem játszanak olyan fontos szerepet. Ennek következtében a büncselekményekkel okozott jogsértés sem egyforma. A törvényhozó ezért külön törvénykönyvet alkotott a büntetésekről és vétségekről, továbbá külön törvénykönyvet a kihágásokról. E szétválasztásnak az okát a Kihágási Büntető törvénykönyv (1879:XL. t.-c. — Kbtk. —) miniszteri indoklásában találjuk meg. E szerint, 1. a legtöbb kihágás nem valóságos jogsértés, hanem csupán a jogsértés megelőzése végett alkotott törvény megszegése, egyszóval, engedetlenség; 2. az összes kihágások a törvénybe úgy sem vehetők fel, és fontos érdekek kívánják, hogy az e téren gyakran változó szükségleteknek a törvényhozás nehezképp apparátusának mozgásbátétele nélkül is rögtön a megfelelő intézkedésekkel eleget lehessen tenni; 3. a büntetésekre és vétségekre vonatkozó általános rész legényesebb szabályai a kihágások esetében nem alkalmazhatók. (Pl. a kihágásoknál nem kell okvetlenül szándék, a kihágás kísérlete nem büntetendő.)

A Kihágási Büntető törvénykönyv 51. §-a a következőket mondja: „Aki az állam által elismert valamely hitfelekezet vallásos tiszteletének tárgyát, a vallásos szertartásra rendelt helyiségen kívül és nem a vallásos szertartás alkalmával, nyilvánosan meggalázza és ezáltal közbotrányt okoz: nyolc napig terjedhető elzárással büntetendő.“

Ennek a büncselekménynek az elemei általában ugyanazok, mint a már ismertetett istenkáromlásnak.

Mégis különbözik e cselekmény az istenkáromlástól. A törvény nem használja itt az Isten fogalmát, hanem a vallásos tiszteletnek tárgyairól beszél. Az istenkáromlás csak az Isten-fogalom ellen, míg ez a vallás elleni kihágás általában a vallásos tisztelet tárgyal ellen követhető el; ide értendő tehát Szűz Mária, a szentek, a kereszt, mennyország, stb.

A másik különbség, hogy míg az istenkáromláshoz gyülekezet és nyilvánosság kell, addig a vallás elleni kihágáshoz csak nyilvánosság szükséges. Így pl. aki az utcán, de nem gyülekezeten káromolja az Istent, az a Kbtk. 51. §-a szerint büntetendő.

A harmadik lényeges különbség pedig abban van, hogy míg az istenkáromlásnál sértő szándék szükséges, addig ennél a kihágásnál elég, ha az istenkáromló gondatlanságból használ gyalázkodó kifejezéseket, és ezzel okoz közbotrányt. Így, ha valaki felhevült, ittas állapotban nyilvánosan gyalázza Istent, csupán kihágást követ el.

A magyar törvényhozás ma érvényben levő jogforrásai közül az istenkáromláshoz hasonló büncselekményről intézkedik a magyar kir. belügyminiszternek 151.000. 1927. számú körrendelete is, amely a közérközlés védelméről szól.

Ennek a rendeletnek minket érdeklő része a következőképpen intézkedik:

„3. §. Az utca és általában a nyilvános helyek erkölcsi színvonalának emelése végett tilos:

1. nyilvános helyen (utcán, személyszállító közlekedési járművön, stb.) vagyis egyáltalában minden olyan helyen, amely a nagy közönség részéről megközelíthető, minden káromkodás, továbbá minden olyan ocsmány kifejezés használása, vagy szemérem sértő mozdulat vagy taglejtés, amely alkalmas arra, hogy mások jó izlését és erkölcsi érzését sértse;

4. Aki a 3. §-ban foglalt rendőri tilalmak valamelyikét megszegi, vagy annak megszegésében bármilyen módon közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és őt 15

napig terjedhető elzárással és 80.— pengőig terjedhető pénzbüntetéssel kell büntetni.

A 3. §-ának 1. pontjában felsorolt cselekmények akkor is kimerítik a kihágás tényálladékát, ha azokat nem is intő szándékkal más személyhez, vagy nem követik el sértő szándékkal.“

A rendelet nem annyira bekövetkezett jogsértést kíván helyreállítani, hanem inkább a társadalom erkölcsi színvonalát szándékozik megvédeni. A társadalmi életben irányadó tényező a jó erkölcs és a jó izlés. Ehhez kell igazodnia minden egyes embernek, ha a közösségnek tagja kíván maradni. Ennek a biztosítását a rendelet a hatóságokra, kiváltképpen pedig a rendőrhatalóságokra és közbiztonsági szervekre ruházza. Különöskepen ügyel az ifjúság erkölcsi és lelki építésére a megővésére. Az ifjúság lelke szerfölött fogékony az erkölcsi szempontból káros külső behatások iránt, amilyenek a káromkodást is minősítenünk kell.

E rendelet célkitűzése tökéletesen igazolja azt az igazságot: „minden ország támasza, talpköve a tiszta erkölcs, mely ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed.“

A már kifejtettekből látható, hogy az állam mily mértékben veszi ki részét a káromkodás elleni küzdelemből.

A büncselekmény társadalmi jelenség. E jelenség létrejötténél különböző tényezők játszanak közre. Ilyen tényező a társadalmi felfogás is. A káromkodást tekintve a társadalmi felfogás nem más, mint az egyes ember lelkében élő, valóságos érzületnek fokmérője. Amilyen ez a társadalmi felfogás, olyan lesz az államhatalomnak közreműködése a káromkodás elleni harcban.

A jog fejlődésének története igazolja, hogy a közfelfogás koronként és időnként változik. Tényként kell megállapítanunk, hogy az utolsó évtizedek folyamán hiányzott az egységes társadalmi felfogás, amely egyöntetű akaratot képviselt volna, és így irányítólag hatott volna az

Cranack: Madonna a kis Jézussal.

igazságszolgáltatásra. Ennek igazolására való az a körülmény, hogy a budapesti kir. büntetőjársbírószágon — ahová évenként kb. 25.000 bűnügy érkezik — évenként csak egy-két istenkáromlási bűnügyet tárgyalnak.

Talán mert az emberek ilyen bűncelekményt nem követnek el? Téves lenne ez a következtetés!

Ellenkezőleg, csak azt bizonyítja, hogy a társadalom egyáltalán nem törődött ilyen fajta bűncelekménynek a megtorlásával.

Mégis a fent említett mozgalomnak lényegét és célját nem abban kell keresnünk, hogy az államhatalom minél ke-

ményebben sújtsa le azokra, akik ezt a bűncelekményt elkövetik.

A katolikus erkölcsstan szerint a káromkodás bűnének akkor is elköveti az ember, ha szavait mások nem hallják. Ép ezért a mozgalomnak elsősorban az a célja, hogy akkor se káromkodjunk, ha mások nem hallják; miként tehát számos egyéb vonatkozásban, ennél a mozgalomnál is saját magunkon kell kezdenünk a harcot. Ha minden ember elsősorban saját magára, a saját magatartására ügyel, akkor nem igen lesz alkalma másnak istenkáromló szavakat hallania, és akkor majd elég hatásos lesz — ha mégis szükséges — az államhatalomnak saját keze az istenkáromlás bűncelekményének a megtorlásához.

Egy megható levél.

Pálffy Erzsébet grófnő.

Verőfényes meleg augusztusi nap volt. Ringó aranyárga búzaföldeken át, hűvös sűrű erdőkön keresztül száguldózt a kis autó, hosszú útát kell megtennie Zala megyéből fel-fel egészen Bajorországig. Vigan kattogtak a kerekek, akár csak kedves rymikus zenét szolgáltatnának a két boldog ember kimondhatatlan örömehez, mellyel szívük csordultig tele volt.

Végre egymáséi voltak! Mennyi akadály... évek hosszú várása... próba-idő... és mennyi acélos akarat és kitartás!

A jóságos édesanya milyen nehezen búcsúzott napsugaras Toncsikájától, de tudta, hogy az új vőnél jobbra nem bízhatta volna kis leányát. Sziklaszilárd katolikus férfi volt, és ez a szó mindent megmondott. De otthon bizony nagy úr támadt. Elég volt, hogy a bájos, karsú, gyengéd lelkű, finom fiatal leány belépett a szobába, már felvidült mindenki, akár csak a tavasz maga lépett volna be aranyos napsugárral és szórta volna illatos virágait a jelenlévőkre.

Estefelé járt az idő, mikor elérkeztek céljukhoz, az ősi családi várba Marienkirchenbe. A hold ezüst kővéket vetett a vidékre. A hatalmas vár sötétben emelkedett ki a kavicsos útból.

Az új, boldog otthon! Ki volna képes szavakba foglalni a mérhetetlen nagy szeretetet, amellyel szerettek egymást a fiatalok... Olyan szeretet volt, amilyen csak azoknak adatott, kik felismerik benne Isten legnagyobb ajándékát... és testestől-lelkestől átadják magukat Istennek, belesimulva a Mindenható terveibe.

A boldogság azonban nem maradandó társunk. Isten csak egész rövid ideig ajándékozza meg vele gyermekeit. Talán azért, hogy legyen mire hálásan visszaemlékezni, ha a nehéz keresztet nyomja vállainkra.

Egy évig tartott a derűs boldogság... egy rövidke év... mily hamar röpült el! Beborult az ég a marienkircheni vár fölött is... harci hírek jöttek... fegyvercsörtetés... háború! Veszélyben a haza... védeni földjét szent kötelesség. A fiatal férj bátor lélekkel rojtotta el az elszakadás fájalmát... Jönnek a hírek Európa különféle városából, hol Varsóból, hol Párizsból... szívdobogva olvassa a fiatalasszony a leveleket... csupa ragyogó öröm a viszontlátás reménye.

Azután megjön a várva várt szabadság napja. Hazamenni... mennyi boldogság rejlik e pár szóban. Drága kis feleségét látni mint szorgos édesanyát a kis pici bölcsője előtt... Toncsika még sebb, még ragyogóbb szent új hitvátságában... Szívéhez szorítja... és ha

lehetséges volna, most még jobban szeretni, mint mikor elment.

Megjön újból a búcsúzás sötét órája... Szovjetországba száll a parancs, jönnek a hírek a véres harcokról... kegyetlenkedések... iszonyatosságok, éjjel-nappali menetelések... felderítő járatok... Toncsi és férjének jó Édesanyja ki úgy szereti kis mennyt, akár csak saját leányja lenne, lélegzetet visszafojtva olvassa a híreket a lapokban... Várja a leveleket...

Eszembe jut a mi drága Szent Erzsébetünk, mikor kedves fiatal hűgómra gondolok... Ő is idegen országba követte férjét... és mily keserves volt Lajostól az elszakadás... bár Erzsébet anyosa hidegszívű volt, holott Toncsika anyosa csupa szív, csupa jóság, de mégis csak szentünkre gondolok, mily nehéz volt az elszakadás... ő is félt... reszketett... imádkozott. Még egy utolsó nagy örömet adott az Isten: „Megszületett a kis fiú”. A boldog apakint a harctéren tudja meg és szívét eltölti a büszkeség... A fiatalasszonyban pedig még nagyobb lesz a honvágy szeretett férje után.

Számítja a napokat... az órákat... meddig lehet még távol?... mikor lesz itt...? De mindig halványabb lesz a remény... hosszúra nyulnak a napok... álmatlanok az éjszakák... levelek már nem jönnek... Toncsi szívét akár csak vaspánt szorítaná össze, a fájdalom fátyla homályosítja el szép kék szemét... mély fekete karikák rajzolódnak alájuk... sápadt arcáról eltűnik a bájos mosoly.

Szegény bátor magyar kis virág!

A köd sűrű fátylaj vonják be Marienkirchen várat... Nyirkos hideg idő van... megborozognak a szívek, mert megjön a hír. A hön szeretett férj hősi halált halt... Drága Szent Erzsébetünk! édes hőselekű magyar szentünk! kérd Isten, hogy áldja meg a lesújtott fiatal özvegyet azzal az áldozatkész hősies erővel, mellyel annak idején Tóged megajándékozott, mikor megtudtad, hogy szeretett férjed soha soha többé haza nem jön!"

És a fiatal özvegy pár nap múlva ír édesanyjának.

Drága Mamikám!

A jó Isten legszentebb akarata szerint augusztus 11-én magához vette az én egyetlen, drága, forrón szeretett férjemet. Először azt hittem, hogy belepusztulok a nagy fájdalomba, most már érzem és tudom, hogy Ő onnan felülről gondoskodik rólunk és az ő közbenjárására erőt kapok a jó Istentől, hogy a két kicsit az ő szellemében felnevelhessem.

Még nem tudom jövőmet elképzelni

így, de bízom a jó Istenben. Oly jó az a tudat a mostani fájdalomban, hogy drága férjem egész idő alatt a legszebb kegyelmi állapotban volt, és most már nagyobb boldogságban van része, mint aminőt itt a földön valaha is képesek lettünk volna neki adni.

A két pici nekem nagy segítség, de ha ezek nem lennének, akkor akár most mindjárt szívesen meghalnék, hogy vele lehessenek, ha Isten úgy akarná.

Számítalan ölelés és kézcsoók végtelen szomorú

Toncsijától.

Ime! így ír egy izzig-vérig vallásos fiatalasszony.

Többet ehhez nem is lehet fűzni.

Csak még annyit, hogy felderítőszaggal ment ki és Rasztójfalán szíven találta a hőst egy orosz golyó.

Ott nyugszik most a katolikus templom árnyékában, az Otáriszentség előtt égő mécses virraszt a hősi halott felett... egészen közel az Úr Jézushoz halála után, akihez életében is mindig oly közel volt.

Legyen úgy, mint régen volt...

Legyen úgy, mint régen volt,
Ezer éve a magyar ég
ilyen sötét, ilyen komor
még nem volt.
Legyen úgy, mint régen volt...

Legyen úgy, mint régen volt!
Téptük, martuk, rágtuk egymást:
magyar magyart, testvér testvért:
vétek volt.
Legyen úgy, mint régen volt.

Legyen úgy, mint régen volt!
Vércsekarmú szomszédoktól
kértünk édes orvosságot:
mérég volt.
Legyen úgy, mint régen volt.

Legyen úgy, mint régen volt!
Kardra kuruc, jön a labanc!...
Támadjon föl, aki itt még
meg nem halt.
Legyen úgy, mint régen volt.

Legyen úgy, mint régen volt!
Hogy ne legyen a magyarnak
se a lelkén, se homlokán
szegényfolt.
Legyen úgy, mint régen volt!

P. Papp Asztrik.

FERENCES KÖLTÉSZET.*

P. Schrotty Pál, O. F. M. tartományfőnök.

A szorosán vett ferences költészet az első két franciskánus évszázadban virágzott igazán. Az egyházi költészet merevsége, kötöttsége föleged, friss emberi hangok és érzelmek szólalnak meg, a természet is bevonul ünnepi pompájával.

Az Emberfia áll e költészet centrumában, az első három Evangélium Krisztusának édes emberi közeliségében. Minden szavát, versét a gyöngéd misztika szelleme lengi át.

A ferences költészeiről azonban csak akkor nyerünk igazi képet, ha főbb képviselőit a történelmi környezetbe beleállítva szemléljük.

Midőn Krisztus király hűséges lovagja és hírnöke, Assisi Szent Ferenc felismerte nagy hivatását, arra törekedett, hogy „mintegy új életre kelt Krisztusként állítsa, adja oda magát kortársainak és a későbbi koroknak.“ (XI. Pius: Rite explatis). A benne ragyogó tűz: Isten és Krisztus szeretete kiáradt lelkéből mint valami tűzolyam, és megemészt mindent, ami odaköti a földhöz; megtanít látni és imádkozni.

Csodálatos, nagyszerű alakításával átalakítja Isten kegyelméből a világot, mert megtáta és átélte a valóságban Krisztust.

Igy Krisztus Szegénykéjének egyszerű munkájából, tűzfolyamszerű Krisztus-szeretetéből óriási távlatok nyílnak meg.

Hatása már a maga korában is leírhatatlan, varázsa nem múlt el az időkkel, sőt örök időserűséggel növekedett. Rajongói származnak az emberiség minden rétegéből; megörökítésben versenyez a toll, a véső és az ecset. Élete és cselekedetei a XIII. századtól kezdve kiapadhatatlan forrásai a művészetnek. Megihletti Cimabue-t, Giotto-t, Fra Angelico-t, Peruginót, Raffaelt, Michelangelót, Murillót, Zurbaránt, Rembrandtot, Rubenst, Luca della Robbiát, stb. Megszólaltatja és megihletti a zenében Liszt Ferencet, a Rend terciaáriusát, hogy a legnagyobbak közül is csak egyet említsünk.

Azonban ő maga is művész, szent művésze az életnek evangéliumi értelemben és egyben művészi -- költői lélek is.

Szeretetremlő, gyermekl, naiv lényéből nem hiányzik a költői lélek, a költői egyéniség. (Bár nagy hiba volna őt csupán emberl szempontból nézni és csak az embert szemlélni benne, kivetkőzve a szentség fényéből; — nem tagadhatjuk, hogy valóban költői lélek volt).

Erre vall a jelképesség, amellyel az elvont tanokat hasonlatba öltözteti, a szegénységet úrnőjének és jegyesének nevezi, két fadarabon hegedül Isten dicsőségére.

Költői lélekre vall üde, friss szeretete a természet iránt, aminőt a középkor embereinél előtte nem találunk. Szeretete melegénél a szikla, a szántóföld, a csillagok, a tűz — mind meglevenedik és mosolyogva néz rá. Ez a teremtő Isten dicsérete teremtményeiben.

Számára minden tele van Isten szépségével, Isten mosolyával, és ettől szépült meg a világ. Ez nem pantheizmus, hanem öskeresztény gondolat: Isten kezenyomatát csodálni a természetben; de egyúttal költői gondolat is: Őrvendezni a szépség láttán és azt ki is fejezni a lélek elragadtatásával. Ime, Szent Ferenc költői lelkülete!

Mert mi a költészet?

A szép kifejezése művészi formában. Szép a tartalom, szép a forma.

És mi teszi a költőt költőivé? — A lélek! — Az ihlet, az érzelem, a képzelet. Nos, mindez meg van Szent Ferencben: Isten dicsérete (főlséges tartalom és gondolat).

Túlárado érzelem (Szeretet Isten iránt), élénk megismerítő fantázia és ihlet. Emlékeztünk itt Goethe mondására: „Und Schöneres find ich nicht, wie lang ich wähle, als in der schönen Form die schöne Seele.“

Mi a költészet? — A valóság égi mása, — mondja Arany. Szent Ferenc korában a költészet inkább csak eszköz volt, mint cél. Az olasz nyelv még nem csiszolt az ő korában. A kis Barnardone-gyermek szívesen beszél franciául és ismeri a jóval fejlettebb francia költészetet is. Maga is recitál francia verseket és dalokat. A Provence-ból beszivárgott énekek románcokkal és lovagregékkel szórakoztatják a községeket és ez utánzókat talál az olaszoknál is. A délitáiai olasz költészet: scuola siciliana, könnyed, de meglehetősen léha, tartalmatlan költészetet termel. A Provence-beli lírát utánozza ez a lantpengetés. Kedvelt formájuk a „Canzone“.

* Ezt az előadást nagyszámú előkelő közönség előtt tartotta Budapesten P. Schrotty Pál O. F. M. tartományfőnök. Előadóművészek illusztrálták a „Philomena“-ból vett költeményekkel.

egyébként „udvari költészet“ (műpártolók kegyért esengő, gondolatban szegény irányzat: „La cultura scilliana — venuta dal di fuori, quella vita cavalleresca, nesciata di colori e rimembranze orientali non aveva riscontro nella vita nazionale“).

Az 1230—1250-es években az előbbi háttérbe szorul és elfoglalja helyét a toscanai iskola, amely már tartalmasabb, sőt egyénibb is az előbbinél, függetlenebb is, mert nem szorul mecénásokra. Kedveli az allegorikus formát. Ez az irányzat Bolognában született, eleinte tudományos indítéka voltak, —sőbb fejlődik, átlékesül és művészi tökéletességre jut Dante és Petrarca költészetében. Firenzében fejlődött és virágzott különösen ez a költészet, ott jutott arra a tökéletességre, amelyet az irodalomtörténet „Dolce stil nuovo“-nak nevez.

Ez a dolce stil nuovo biztosította a toscanai helyzetben a firenzei dialektus felsőbbbségét a többi itáliai nyelvjárás fölélt tisztaságával, finomságával, változatosságával. Ezen a nyelven írta Dante előfutárja, Guido di Guinizello, 1274; aki Bologna dicsősége volt; Guiltone, Arezzo dicsősége és Jacopone da Todi is, míg Firenze Brunetto Lantini-vel dicsékedhetett.

Assisinek pedig örök dicsősége a Poverello.

Ha Szent Ferencet így vizsgáljuk a korabeli költészet keretébe illesztve, látjuk, hogy tulajdonképpen egyik költői iskolához sem tartozott. Mintha az olasz népköltészet is megihlette volna, hiszen hazájában, Umbriában különösen virágzott.

Ennek a kétségkívül gazdag népköltészetnek vallásos termékei is voltak; Galetti olasz irodalomtörténetében hangsúlyozza, hogy „la piu schietta e piu calda poesia dantesca in volgare e la lirica religiosa, che nasce dal sentimento allora vivo, specie nelle plebi.“

Ebbe a népies költészetbe kapcsolódik bele Szentünk túlárado, igazi, ihletett lelkével.

Már élettörténetében is érezzük a költői szív dobbanását; párbeszédei, a madárka-testvérekhez intézett szava stb. mind ezt mutatják. Sőt dalos kedve is erről tanúskodik.

„San Francesco cantava nella sua esaltazione con voce sonora e dolce melodia.“

Enekelt mindig: örömeiben, szenvedésében. Naphimnuszai is, az Il cantico del Frate Sole, gyötrő szenvedésel közepette született meg.

Ez a költemény már az ihletett költők közé sorolja Szent Ferencet.

A teremtmények énekének is nevezik ezt a költeményt,

Tizenöt éve hunyt el Prohászka. Szelleme azonban él, s alakít! Az egész ország szervezkedik, hogy a Szentatyától Fehérvár nagy püspökének szent-táavatását kérje.

amelyben mintegy a 148. zsolttár és a három ifjú éneke a tüzes kemencében csendül meg halk zsongással.

Ennek az énekek születését elbeszéli a Speculum perfectionis-tól kezdve minden Szent Ferencről szóló életrajz. Hítelességét tanúsítja Fra Tommaso da Pisa, akinek Szent Ferencről szóló terjedelmes munkája szintén említi ezt az éneket.

Tanubizonyosság rá az a legendagyűjtemény, amelyben 1250 körül másolták le a „Cantico di Frate Sole” legrégebbi szövegét, továbbá Fra Bartolomeo da Pisa, akinek Szent Ferencről szóló terjedelmes munkája szintén említi ezt az éneket.

Nincs is ma már vita és kétség a Naphimnusz eredetéről: hitelessége körül, az irodalomtörténet és esztétika egyaránt elismeri, hogy vulgáris olasz nyelven voltak töredékek a Cantico előtt, de szebbet, költőibbet nála nem találtak azok között. (Monaci)

Sabatier élő virághoz hasonlítja ezt a költeményt, amelyet nem kell tövéből leszakítani, nehogy elvágjuk a titokzatos hajszálesőveket, amelyek a gyökérből táplálják.

Tehát igazán megérteni csak úgy tudjuk a Naphimnust, ha ismerjük Szentünk életét, lelki világát, és szemével próbáljuk nézni Isten alkotásait a világban.

Talán nem is egészen helyes, ha Naphimnusznak nevezük, hiszen ennek némi pantheista melléke van, és a táiekozatlan hallgatásban azt a gondolatot kelti, hogy Szentünk a Napot énekli meg.

Szent Ferenc természetszeretete távol áll a pantheizmustól, ő sem önmagát, sem Istent nem tevesztette össze a természettel (Jörgensen). Természetszeretete nem beleolvadás és

feloldódás a természetben, hanem Istennek, a Teremtőnek dicsérete a teremtmények által. Hísz a Mindenhátó Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében és boldog újjongással magasztaló dalba kezd.

A teremtmények pedig mind testvérei (bátyja, huga), amint ezeknek neve a vulgáris olaszban himnemű vagy nőnemű, pl. luna, stella, acqua, stb. és frate, sole, vento, fuoco...

Az elgondolás ez: Szentünk mintegy dramatizálja a természetet, kiemeli a teremtmények szerepét a Mindenségben és emberi tulajdonságokkal ruhazza fel őket. (A víz pl. alázatos, tiszta, szelíd). Így jeleníti meg a népköltészet a természetet, így eleveníti meg, — hogy csak néhányat mondjunk, Petőfi az Alföld délibábját, Arany a balladákban a természet jelenségeit; Mécs László is így dramatizálja a természet képeit, stb.

Sőt maga a csoportosítás is drámai a Naptestvér énekében — elérkezvén Isten teremtményein át halál nővérünk-höz.

Ha az ének formáját és nyelvét is figyeljük, látjuk, hogy a latin vallásos költészet egyik ismert és elterjedt műfajához tartozik, az úgynevezett Sequentiahoz. De azért megcsendül benne az olasz vulgáris énekek hatása is, sőt ugyancsak mondhatjuk nyelvről is. Ez még nem a dolce stil nuovo, ez még nem a Dante képekben gazdag, zamatos, „vadmézizű” szinte lefordíthatatlan gazdagságú nyelve, — de ez már előfutárja annak, — ebbe már kibontakozik az olasz nyelv a latinból és szinte megifjodva mutatja be anyjának, a latinnak erejét és szépségét.

(Folytatjuk)

Leventezászló.

Írta: P. Tarsafalvy Anaklét, O. F. M., levente főlelkész.

Leventeifjúságunknak lélekbemárkoló ünnepe volt ez év március 15-e. Március 15-ét az ifjúság mindig megünnepelte. Nem rendeletre, hanem önként és azzal a lelkesedéssel, ahogy csak az ifjúság tud ünnepelni. Érthető is. Március 15 a 48-as ifjúság szívéből pattant ki. Ezt azóta érezte is a magyar fiatal nép. Most az idén pedig össze is forrt vele egészen. Magyarország kormányzója a hősök terén zászlót adott a mindenkori leventeifjúságnak.

Ez a zászló mielőtt harcba lendülne a leventék elé került volna. nagy megtiszteltetésben részesült:

1. a Kormányzó úr öföméltósága.
2. a Hősök terén.

3. március 15-én ajándékozta meg levente fiait ezzel a gyönyörű zászlóval, amelyen a levente felségjelvényen kívül rajta van egyik oldalán Magyarország Nagyszasszonya, másik oldalán az ország címere.

4. A 48-as sok harcot járt, golyótepte, hősök vére öntözte zászlók is megjelentek a ludovikásokéval együtt, hogy testvérül fogadják, keblükre öleljék s a keresztény magyar élet harcosává avassák a leventezászlót, aláia sorakozó leventehadseregével együtt.

A zászló ünnepélyes átadását vitéz Horthy István kormányzóhelyettes a következő beszéd keretében végezte:

— Az 1848-as zászlóknak testvére ez a nemzeti zászló. Isten nevében és azzal az óhajtással adom át a mai magyar ifjúságnak, hordozza ugyanolyan tisztán, ugyanolyan áldozatos lélekkel, mint hordozta annak idején a március ifjúság.

Ez után éltre lendült a zászló, hogy fogadja leventéi hűségesküjét. Az eskü szövegét vitéz Kudriczy István vezérkari ezredes, a leventék országos parancsnoka olvasta, és utána zúgta a lelkes leventehad:

— Fogadom előttem, leventezászló, hogy híven teljesítem kötelességeimet, melyekkel Istennek, hazámnak, Magyarországnak, Kormányzójának és magyar testvéreimnek tartozom. Fogadom, hogy egész életemben a krisztusi erkölcs és a magyar becsület útját fogom járni. A magyar föld, a magyar lélek és a magyar zászló szabadságáért — ha kell — életemet és véretem feláldozom.

Ilyen volt, így folyt le ez a lélekbemárkoló gyönyörű ünnep.

Ennyit közöltek róla az akkor megjelent lapok is. Nekünk így és ennyi nem elég. Nem, mert ez alá a leventezászló alá a kötelességteljesítés sorakozott fel a krisztusi erkölcsök és a magyar becsület megvalósítására. Ezért az a zászlóavatási ünnep a miénk egész esküszövegével és leventeifjúságával együtt. A miénk, mert az eskü szövegének minden tétele a mi magyar ferences életünk feladata, munkaterülete. Ennek megvalósításán dolgoztunk évszázadokon át és dolgozunk teljes odaadással ma.

Ha valakit is valaha ösztönös sarkalt, hogy ő maga is a krisztusi erkölcsökkel több és jobb ember lehessen, de másokat is azzá tessen, az éppen Szent Ferenc atyánk és az ő hármias rendje. No, és nem ugyancsak akarja a leventeintézmény is? Vallás-erkölcsös ifjúságot akar nevelni a vallásos iskolával és a vallásos családdal karöltve. Az így nevelt ifjú-

ságból lesz a magyar becsületnek az a tiszta erkölcsös honvéde, honvédó polgára, aki Isten előtt való felelősségének tudatában becsülettel állja meg helyét az életben bárhol.

A leventeintézmény és annak vezetősege fiú- és leányvonalon ezt akarja és semmi mást. És csodálatos, hogy mennyi az idegenkedés vele szemben még ma is.

Hogy mindkét nembeli ifjúságunkért Isten és a nemzet előtt óriási a felelősség, az bizonyos. No, és kit terhel legelső sorban ez a roppant nagy felelősség? Legelső helyen a szülőt; utána a munkaadót, az egvházat, államot, iskolát. Egyház, állam, iskola tőle kitelhetően meg is tesz mindent, hogy az ifjúságból talpig embert neveljen. Hanem a szülők és munkaadók értetlensége, szomorúan kevés lelki műveltsége, az idők száguldását meg nem látó szűk látóköre, bizony ez gördít még elég akadályt az eredményesebb nevelés útjába.

A III. Rend tagjaira itt is apostoli munka vár. Először a buzgó ima mind a leventeintézmény vezetőségéért, mind a leventeifjúságért, hogy Szepőlételen Nagyszasszonyunk közbenjárására áraszsa rá Jézus uralmas Szíve az erő, okosság, értelem, jámborság és Isten felelmének Szentlelkét a vezetőkre s az ifjúságra, de a szülőkre és munkaadókra is.

Az apostoli munka második része okos felvilágosítás, a felelősségre való rádobbantás ott, ahol azt az értetlenség megkínálja.

Ha a magunk részéről minden lehetőleg megteszük, így Istentől várhatjuk is a krisztusi erkölcsökben újjászületve a jobb jövőt.

A gyöngyösi ferencesek a török hódoltság idejében.

Közlő: P. Könlg Kelemen, O. F. M.

A gyöngyösi barátok temploma.

Gyöngyös város vezetősége bizonyára hálás Dezséri Bachó László alezredes irodalmi munkásságáért. Budapest kivéve alig van az országban város, melynek múltját olyan kimerítően megírták volna, mint Gyöngyös történetét. Bachó alezredes eddig nyolc kisebb-nagyobb munkát adott ki Gyöngyös múltjáról, három új műve kéziratban áll készen, hat pedig most várja a sajtó alá kerülését.

Művei egyik legértékesebbje az, amelynek címe: „Gyöngyös város a török hódoltság idejében. 1941.” A szerző ebben a művében 304 oldalon számol be Gyöngyös hódoltsági életéről. Részletesen ismerteti a török háborúkat, a protestantizmus szerepét, Gyöngyös gazdasági, társadalmi, kulturális életét. A legrészletesebben mégis a gyöngyösi ferencesek dicső, hősi múltjáról emlékezik meg. A munka nyomán az a meggyőződésünk támad, hogy Gyöngyösnek a hódoltság alatti vallásélet és kultúreléte a gyöngyösi barátok klostroma körül forgott.

Jelen alkalommal tartalomjegyzékszerűen mutatjuk be Bachó műve nyomán a gyöngyösi barátok történetét a hódoltság alatt.

A mohácsi vész és Buda elfoglalása után a török szákmányéhesen csapott a Felvidékre. Útját elharmvadt községek, városok jelezték. Gyöngyöst, a kolostorral együtt felgyújtotta, lakosait kardélre hányta, fiatalját pedig rabszjira fűzve Törökországba szállította. A török azonban később látta, hogy a lakosság kiirtásával önmagának is árt, mert az ország elpusztul, s nem lesz adófizetője. A gyöngyösi kolostor levéltárában őrzött, s 1540-ben kelt török kiáltvány már felszólítja „az ő éles kardjával meghódított tartományok lakosait,” hogy maradjanak falvaikban, városaikban, s szántsanak, arassanak. (14. l.)

A gyöngyösi ferencesek visszamaradtak az agyon-sanyargatott nappal. Újra tető alá hozták kolostorukat,

s vállalták a hódoltsági élet minden keservét. „Kitarította viharban. A szerző megkapó esetekben mutatja be munkásságukat.“ (18. l.)

A török betörést nyomon követte a másik nagy baj, a hitszakadás, a lelkek megosztása és ellentéte. A protestantizmus megindult hódító útján. A török ugyanis kedvezett a protestantizmusnak: megosztotta mind a magyar, mind a nyugati katolicizmust. A gyöngyösi kolostor erős bástyaként állt a protestantizmus támasztotta viharban. Szerző megkapó esetekben mutatja be ezt a küzdelmet. Miután az újhítt vezetők a kolostor tagjai tudásával nem vehették fel a harcot, a csúfolódás és rágalom könnyebb, de élesebb fegyvereihez nyultak. Megható az a levél, amelyben Gyöngyös város megvédi a ferenceseket „a gonosz szellemtől elvakított emberek” rágalmai ellen, 1539-ben (22. l.) A protestánsok — rövid ideig tartó elhallgatás után — a török oltalma alatt újabb és újabb harcot indítottak. A katolikus templomot erőszakkal akarták elvenni. A katolikusok azonban a hangok félreverésére összesereglettek, és fegyverrel verték vissza a támadást. János Páter pedig Belgrádba gyalogolt, a vezérbasa előtt bizonyította be a katolikusok jogát és igazságát. Meg is hozta a végzést, amely meghagyja a katolikusokat a nagytemplom és a kolostor birtokában: „és az Clastromoth az Barátok (birják) ennek utannais mindenkoron övék legyen” — olvassuk a végzés szó szerinti szövegét. (77. l.)

A történelem későbbi folyamán a protestánsok Bocskay fejedelemben nyertek új szövetségest. Bocskay karrhatalommal vette el a nagy templomot a katolikusoktól, pedig ebben az időben a ferencesek mellett a jезsuiták is serénykedtek a katolikus érdekek védelmében.

A ferencesek Gyöngyösön kívül 300 községben lelkipásztorkodtak, s védték az Egyházat a protestantizmus ellen. Munkájuk hatását a legkifejezöbben P. Agrikola Kristóf, rendi író következő szavai fejezi ki: „*Amu ropant vidéken a ferencesek nélkül csupán eretnekek laknának.*“ (120. l.)

Súlyosabb a gyöngyösi barátoknak az a hivatása, amelyet a törökkel szemben töltöttek be a hódoltság ideje alatt.

Irányzatos történetírás a török hódoltságról azt hangoztatta, hogy az nem volt egyéb barátságos megszállásnál. A komoly történettudósok azonban méltán mutatnak a török vész voltára. Mások azt szerették hangoztatni, hogy a török kedvezett a ferenceseknek. Ez az állítás is hamis. A ferenceseknek a mohácsi vész előtt Magyarországon 74 kolostora volt, s azokban 1472 rendtag élt. Számuk a török és protestáns üldözés alatt 1551-ben már csak 259, 1602-ben pedig négy kolostor áll csupán (s ezek közül csak kettő a hódoltsági részen), s a rendtagok száma 32. — Csak ezután kezdett számuk újra emelkedni. A való tény az, hogy a ferencesek Gyöngyösről és Szegedről óriási áldozatok árán teljesítették lelkipásztori hivatásukat.

Bachó részletesen szól erről a hivatásról: „A ferencrendiek — írja — mint a meghódolt területeken a nép támaszai, egyedül vigasztalóiként állottak és tartottak ki a meggyötört magyarok mellett.“ (25. l.) És ismét: „A gyöngyösi barátok 300 falu népét tartották nyilván, és bárhogy üldözte őket a török uralom, eljutottak a legtávolabbi megyékbe is.“ (116. l.)

Ebben az időben a nép is áldozatokat hozott. Bachó egész sor község nevét sorolja fel Gyöngyös vidékéről, amely a török világ alatt teljesen elpusztult. (37—38. l.) A megmaradt lakosság nyögött a súlyos adók miatt. A barátok osztottak a nép sanyarú sorsában. Találónan írja nagy rendi történetírónk Blahó Vince: „Ehezünk mi is veletek (a magyar néphöz beszél), mert ahol tejet vékonyan ad a nyái, a pásztor is szűken vajazhat.“

A hódoltsági időben nagyon- és életbiztonságról nem lehetett beszélni. A gyöngyösi barátok oltalomlevelek-

kel igyekeztek életüket biztosítani. A gyöngyösi kolostor levéltárában őrzött ilyen oltalomlevelek nagy száma mellett szól, hogy az oltalomleveleknek nem volt nagy becsük, erejük. A törökök nem egyszer fosztották ki a vidéken járó rendtagokat, mi több, magára a gyöngyösi rendháza is többször betörték. (44. l.) A gyöngyösi barátok azonban tovább álltak helyt áldozatos hivatásukban. Déli irányban Ceglédig, kelet felé Debrecenig terjedt lelkipásztori munkaterük. A központ maga Gyöngyös volt, ahova egyes alkalmakkor 3000 hívő sereglett össze. Ez a szám, az akkori idők gyér lakosságát véve alapul, óriásinak mondható. Ilyenkor a Páterek a kolostor udvarán két puszpáng között felállított szószeákről szónokoltak. A barátok minden nehézséggel megbirkóztak. 1644-ben a pestisbetegek szolgálatában 7 páter esett áldozatul (118. l.), de az életben maradtak csüggedetlen erővel folytatták önfeláldozó munkájukat.

A szerző külön szól a gyöngyösi ferencesek nemzeti, hazafias teljesítményéről, a *vándorapostolokról* (névleg is megemlékezik az irodalomtörténelemből ismert Dusi Jakab Páterről), nemzeti nyelven tartott *szónoklataik hatásáról* (115. l.), *tudományosságukról*. Kedves példát emlit fel arra nézve, mily szeretettel viseltettek irántuk a gyöngyösiak, még a *nőrendékpapok* iránt is. A súlyos idők miatt ezeket a rendi előjáráság Szakolcára akarta helyezni. A gyöngyösiak minden követ megmoz-

gattak, hogy az előjáráságot ettől a szándékától eltérítsék. „*Bátor holtunkig való gyászt vonnának magukra*” — irták —, *ha ebbe belemennének.*” (71. l.)

BocsKay, Bethlen és a protestáns hajduk is tiszteletben tartották a gyöngyösi barátokat. Nagyrebecsülték áldozatos életüket és a magyarságra gyakorolt munkásságukat. Mindannyian oltalomlevelekkel látták el a gyöngyösi barátokat.

Ferences hálaival mondunk köszönetet fáradtságos, ugartörő munkájáért. Sok új adattal gazdagította eddigi ismereteinket a gyöngyösi ferencesek történetéről. (Csupán *Lázár Norbertet* hiányoltuk, aki Móra házfőnöke helyett önként vállalta az egri várfoagságot).

Ma Gyöngyös nemcsak a „*Magyar Barát*” szerkesztőségének a helye, hanem a Kapisztránus Rendtartomány bölcseleti és hittudományi iskolájának székhelye is. Amikor láttuk, hogy a lelkes fiatalság milyen odaadó szorgossággal kutat a Rend nagy multjában, mint rakosgat össze minden írott és nyomtatott régi emléket, mint óhaját szentélyt varázsolni a pestis-betegek szolgálatában állt Páterek szobácskájából (a kert végén), — az a reménygünk támadt, hogy a történelmi mult nem fog elveszni, mert ez a fiatalság Bachó ugartörésén tovább indul, és előbb-utóbb nagyobb munkában összegezi a gyöngyösi elődök nagy történetét. Addig is hálásan forgatjuk Bachó értékes beszámolóját.

FERENCES SZEMMEL

Május 14-én, áldozócsüörtörtökön ünnepli XII. Plus pápa öszentsége püspökkészentelésének 25-ik évfordulóját. Tekintettel a háborús viszonyokra, a szentatya minden külső ünneplést kerülni óhajt, s inkább az egész kereszténység bensőséges lelki ünnepevé akarja avatni jubileumát. Ennek a lelki ünneplésnek eszméit külön szervezőbizottság valósítja. Ez a bizottság most felhívásban fordul a papsághoz és a hívekhez, s arra kéri a papokat, hogy áldozócsüörtörtökön a szentatya szándékával egyesítsék szentmiséjüket, a hívek pedig ugyancsak a szentatya szándékára ajánlják fel szentáldozásukat. Ezt a felhívást a magyar terciáriusok is meghallják: minden testvérünk leegyháziasabb kötelességének vallja a bekapcsolódást az áldozócsüörtörtöki lelki ünneplésbe. Testvérek! Urunk mennybemenetelének ünnepe az idén az egész kereszténység egybeülélézése a szentatya szívében, szándékában!

Szent Ferenc tisztelői körében is nagy örömet váltott ki dr. Scheffler János, kolozsvári egyetemi tanár szatmári püspökké történt kinevezése. Nagy tudós: a budapesti egyetem királygyűrűs doktora, és a római Szent Gergely-egyetem kiténtetéssel képesített egyházjogásza. Kiváló lelki ember: a papnevelés és a lelkipásztorkodás mestere. Hűséges hazafi: a román megszállás idején üldöztetés és súlyos áldozatok árán is fáradt a magyar érdekekért, s erősítette a szenvedő magyarságot. S ami örömmünket fokozza, az új megyéspüspök buzó terciárius is, Szent Ferenc világban élő fia, aki Szeráfi Atyánk iskolájában alakította egyéniségét oly eszményivé, hogy Krisztus Urunk helytartója az apostolok utódjává, s a szatmári és nagyváradi egyházmegye főpásztorává tette. A Ferences Világi Rend minden tagja ima-

jával támogatja az új főpásztor apostoli munkáját, s Isten áldását kívánja új hivatásához!

Az idén, március 17-én ünnepelte fennállásának huszadik évfordulóját a milánói Szent Szív-egyetem. A római Szent Gergely-egyetem dísztermében hatalmas tömeg ünnepele a milánói katolikus egyetemet, különösen alapítóját, és ma is rektor-magnificusát, a ferences Gemelli Ágostont. A szentatya külön leiratban üdvözölte az egyetemet és Gemelli atyát, s kiemelte az egyetem nagy jelentőségét katolikus világnézet megszilárdításában, és áldását adta vezetőjére, tanáira és ifjúságára. A szentatya leiratát Pizzardo bíboros olvasta fel néhány szó kíséretében. A bíboros utalt arra a csodálatos együttérzésre, amelyet az egész olasz nép tanusított a Szent Szív-egyetem iránt. A Szent Szív oltalmába ajánlja az intézményt, és Jezus Szívét állítja az egyetemi ifjúság elé eszményképül.

P. Gemelli hatalmas beszédben ismertette nagy művének sorsát a húsz éven át. A nemzetnevelés legkiválóbb tényezője mindig a katolikus egyetemek szelleme volt. Az olasz társadalom is jelentékenyen megváltozott a maga világnézetében a milánói tudósok hatására. Zseniális és szentéletű tanárai közül kiemelkedik Ferrini, Salvadori, Toniolo és Nocchi. Mind a négynek folyamatban van a szenttéavatása. Ma 4500 beiratkozott hallgatója van. Ebből 2300 katonaként szolgálja a hazát, eddig negyven hősi halottja és 39 kiténtetett vitéze van az egyetemnek. Minden jel arra mutat, hogy a milánói Szent Szív-egyetem jelentős szerepet játszik Italia jövődi nagyságának megteremtésében. — Erdemes megjegyezni, hogy a Szent Szív-

egyetem kápolnájában örökös imáadásban részesítik a Legméltóságosabb Oltáriszentséget. Az egyetem legfőbb tudományának tanszékén Krisztus trónol, s neveli az ifjúságot, adja a tudomány mellé az életet.

Prohászka Ottokár szenttéavatása ügyében szervezkedik az egész ország. Szent Ferenc fia különös rokonszenvvel kapcsolódnak bele ebbe a mozgalomba. Prohászka volt az első, aki hazánkban a századforduló táján Szent Ferenc Atyánkról a legszebben, a legbensőségesebben, a legtöbb átéléssel írt. Prohászka lelkén keresztül fogalma kelt a világnak arról, milyen gazdag érzéseket, a természet micsoda elbájoló szeretetét, embertársaink mekkora szociális megbecsülését, az Istenbe merült lelkiség mily csodálatos fokát hordhatta magában az Isten Szegénykéje. Csaknem minden írásában és beszédjében megemlítette Szent Ferenc nevét. Első írásműve is Szent Ferenc méltatása volt. Amilyen újság volt Prohászka lelki beállítottsága a magyar katolikus életben, éppoly felelősséget hatott a magyar ferences szellemre is. Ezért érdekel bennünket különösebben is Prohászka szenttéavatásának az ügye, s ezért kapcsolódnak bele szívvél-lelkekkel a Szekesfehervárból megindított akcióba. A MAGYAR BARÁT különös gondallal tartja ébren Prohászka emléket és tiszteletét...

Rendi jelvényt az elhunyt világi testvérek fejfájára! — Ezt a gondolatot vetette fel egyik miskolci nővérünk. Egész életünkben viseljük a szent ruhát és a rendi jelvényt, — miért ne kerüljön holtunk után is a felírásunk mellé? A Magyar Barát örömmel ragadta meg az eszmét, s rövidesen kész ajánlattal jelentkezik!

A káromkodás elleni mozgalom védőszentje.

Amikor a pápaság függetlenségéért harcoló nagy szent, Sziénai Szent Katalin lehúnyta szemét, akkor született. 1380. szeptember 8-án, Sziénai Szent Bernardin hatalmas, ferences lánggal mint „második Szent Pál, — ahogy kortársai mondják, — a káromkodás elleni mozgalom nagy vezére.

Ferences lelkülete ebben a mozgalomban egészen eredeti és egyedülálló. Ő volt az első, aki átlátta a renaissance megindulásakor Jézus neve erejét. Tudta, hogy a káromkodás irtozatos veszedelem, hiszen a legnagyobb bűnnek tartotta. Mégis, élte művét, Jézus szent neve tiszteletének szentelte. Ezzel, mint annyi más ferences mester, ő is a Ferenc-rend hagyományos útjára lépett. Nem akarta a hibát egyenesen, tűzzel-vassal kiirtani, hanem egyszerűen Jézus nevének tiszteletét akarta elterjeszteni. Tudta, hogy a tűz és víz nem férhet meg egymás mellett. És beszédeinek ereje óriásivá nőtt. A krónikások leírják egyik virágvasárnapi beszédének eredményét. „A templomot betöltő nép hajadonfővel földreborult, mindnyájan kiáltották és sirtak Jézus gyengéd szeretetének édességétől és a legnagyobb áhíttal tiszteletét és imádták Őt“. De ez a hatás igen tartós volt, mert Olaszországban minden házon, bútoron ott volt a Szent Bernardin által terjesztett J. H. S. jelvény.

Mi is volt a Jézus nevével vallott fölfogása? Röviden azt mondhatjuk: az, ami a Szentírásban Jézus nevével található. Elsősorban kell, hogy mindenkit eltöltsön a hódolat. „Jézus nevére hialion meg minden térd“. — (Fil. V. 9—11.) — mondja Szent Pál.

Az imádó hódolat azután majd erőt ad. Hiszen a vak is hozzá kiáltott: „Jézus, Dávid Fia, könyörülj raitam“. — meglátta lelkében az Urat. Ez az új látás, új nekilendülés, lelki fölfrissülés fog belőlünk minden szenvedélyt kiirtani. Mert Jézus nevében fűték ki az ördögöket az apostolok is (Luk. IX. 49.).

Ez az örvendező, tavaszi lelkület volt legnagyobb jellegzetessége Szent Bernardinnak. Mert a szenvedés őt is érte, őt is üldözték az Úr Jézus nevéért, de az Úr Jézus parancsa szerint örült a nehézségeknek.

Nem az a keresztény élet, amikor minden könnyen megy, hanem a Jézus nevében türelmesen megvívó áldozatos szellem. Ez tesz majd képpé a legnehezebb próbák kiállítására is.

Szent Bernardin említi föl Szent Ferencről, hogy elmékedésében mindig Jézus nevének édességében gyönyörködött. Ez az új állomása már a megtisztult léleknek. A hódolat,

vagyó kérés szárnyain a lélek egészen Jézus nevének megrészegítő erejéig emelkedhet. Ez kell, hogy minden ferences lélekbe belegyökéződjék. Hiszen a káromkodás elleni küzdelem addig meddő, míg a szív el nem telik szeretettel. Csak a szeretet tudja ráébreszteni a lelket a káromkodás hihetetlen örvényére. Csak a szeretet tudja igazán bánni egy hanyag élet közömbös unottságát.

Szent Ferencről mondja az Egyház: „Nemcsak magának, hanem másoknak is hasznára volt“. Szent Bernar-

din beszédeiben erre mutat rá. Alakítsuk ki magunkban ezt a hármast lépcsőzetű Jézus neve imádatot. Akkor annyira telített lelkek leszünk, hogy tudunk másokat is meggyőzni ennek a többit addó, lelkiességre nevelő irányulynak az életrevalóságáról.

Erre segítene Szent Bernardin egészen újszerű, modern módszere: Jézus neve-jelvények terjesztése, de főleg a Dícsértesség a Jézus Krisztus egészen széleskörű gyakorlása. Járja át ismét a magyar falvakat, városokat, üzemeket és gyárakat, üzleteket és intézményeket ez a szép köszöntés és egészen magyar szokás, akkor a káromkodás elleni küzdelem szinte teljes munkát végzett.

P. Hajnal Ágoston, O. F. M.

Naponta elnyerhető teljes búcsú.

P. Zmertych Oktáv, O. F. M.

Sok buzgó lélek, gyakori áldozó nem gondol arra, hogy naponta több teljes búcsút is nyerhet a tisztítottüzből szenvedők javára. Talán édesanyád, testvér vagy hitvestársad fordul hozzád szomorú tekintettel, járja feléd esdeklőn kezét, és szívzsongató hangon hív: Könyörüljétek rajtam, legalább ti, gyermekeim, testvéreim, hozzátartozóim! Így esedeznek hozzánk, mert ők jómagukkal tehetetlenek, sokat gyötörödnék, s epedve várják a boldog szabadulást. Te pedig könnyen segíthetsz rajtuk, enyhítheted kínjaikat, letörölheted arcukról forró könnyeiket, ha búcsúkat nyers számukra. Ne sajnáld az időt, a fáradságot, az áldozatot. Ők hálások lesznek irántad: Isten áldását esdük le reád.

1. Aki a következő imát sz. áldozás után feszület előtt elmondja, és a pápa szándékára egy Miatvánt, Üdvözlégyet és Dícsőséget imádkozik, teljes búcsút nyer: „Ime, jószágos és édes Jézusom, színed előtt térdre borulok és lelkem egész buzgóságával kérlek és könyörgök Hozzád, hogy szívembe a hit, remény és szeretet élő érzelmeit, bűneimnek igaz megbánását s azok jóvátételére erős elszánt akaratot önteni kegyeskedjél, mialatt mély lelki részvétellel és fájdalommal fontolóra veszem őt szent sebedet, és lelkem elé állítom őket, szemem előtt tartva, amit haidan Dávid próféta mondott Rólad, óh jószágos Jézus: Átlukgatták kezemet és lábamát és megszámlálták minden csontomat.“ (VII. Pius 1848.)

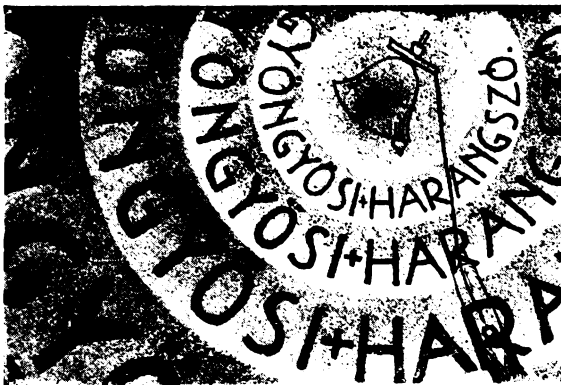
2. Ugyancsak teljes búcsút nyerhetünk naponta a sz. áldozás után a következő ima elmondásával is, ha templomban, vagy nyilvános kápolnában még egy Miatvánt, Üdvözlégyet és Dícsőséget felajánlunk a pápa szándékára: „Krisztus Király! Uram Jézus Krisztus, imádó tisztelettel hódolok Neked, a világmindenség Királvának. Minden, ami teremtetett, Erőted van. Ervénvesítsd fölöttem minden jogodat. Megújítom keresztelési fogadalmamat: Ellene mondom az ördögnek és minden pomániának és minden cselekedetének, s ígérem, hogy keresztényhez méltó életet élek. Különösképen pedig arra kötelezem magamat, hogy tehetségem szerint diadalra segítsem az Úristennek és Anvaszentgyháznak jogaát. Jézusom isteni Szíve, evarló cselekedeteimet áldozati ajándéknak mutatom be színed

előtt. Engedd ezáltal megvennem azt a kegyelmet, hogy minden szív hódolattal ismerje el szentséges királyságodat, s így az egész földön eljőjjön a Te békeség és országod.“ (Sacra Poenitentiarum 1923.)

3. Ha a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt imádkozzuk el az öttizedes rózsafüzért, teljes búcsúban részesülünk. — Nemcsak a ferences első, második, hanem a harmadik rend tagjai is annyiszor teljes búcsút nyernek, ahányszor bárhol, akár tízenként is, a 7 Miatvántól és 72 Üdvözlégyből álló örvendetes rózsafüzért elimádkozzák, és egy Miatvánt, Üdvözlégyet a pápa szándékára felajánlanak. (X. Leo 1517.)

4. Keresztúttal annyiszor teljes búcsút nyerhetünk, ahányszor elvégezzük. Ha áldozunk, két teljes búcsút nyerünk az első keresztút végzésével. (XI. Pius 1931.) Könnyen elvégezhetjük 7—8—10 perc alatt a keresztútat, mert nincs semmi szóbeli ima előírva, csak az egyes állomásoknál, képeknél kell az Úr Jézus szenvedéseiről elmélkedni.

5. Aki egész életében végzett jócselekedeteinek elégtételi részét, továbbá összes búcsúit, valamint a halála után érte végzett jócselekedeteket, imákat felajánlja a szenvedő lelkek javára, az teljes búcsút nyer, ahányszor a sz. áldozáshoz járul, és templomban vagy nyilvános kápolnában egy Miatvánt, Üdvözlégyet és Dícsőséget a pápa szándékára elimádkozik. A napok ezenkívül személyes oltárkiváltsággal birnak az év minden napján. (IX. Pius 1852.) Tudnunk kell, hogy jócselekedeteinknek csak elégtételi részéről mondunk le, az érdeme és kőré gyümölcse megmarad számunkra. Sőt érdemünk gyarapodik az ily módon gyakorolt felebaráti szeretet érdemével, és biztosabb megalgatóást remélhetünk testi-lelki kegyelmek kérésakor, mert a megszabadult lelkek közbenjárnak értünk és az Úr Jézus ígérte: „Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.“ (Mt. 5. 7.) — Jól jegyezzük meg, hogy a búcsúk elnyeréséhez szükséges a kegyelemállapot és a szándék felindítása is. Mondjuk: Istenem! Szeretettel bánom bűneimet, és: ezt... a teljes búcsút el akarom nyerni. Az elsorolt imákat és nyerhető búcsúkat írjuk le, tegyük imakönyvünkbe, hogy naponta elvégezhessük, illetve elnyerjük őket.

A franciák hadseregében igen híres volt az auvergnei ezred egy őrszeméről. Ezrede az erdő szélén táborozott a háború idején. Őt őrszem halálos csöndben virrasztott teljes sötétségben. A hold is elbűjt a felhők mögé. Egyszer csak valahonnan a bozótból levélzissenést hall az egyik. Feszült figyelemmel hallgatja. Néhány másodperc múlva ismét hallja. A zörej felé megy. Amint lassan a tisztáson tovaküszik, eljut az erdő szélén álló kis kápolnáig. Amikor odaér, hirtelen négy markos katona betömi a száját és a toronyba viszi. A toronyba tették, majd azt mondták neki: „Halál fia vagy, ha vészjelet mersz leadni”.

Az őrszem néhány pillanatig csendben hallgatott. Elgondolta: társai csendben alusznak. Ha vészjelet ad le, életével lakol, de azok megmenekülnek. De megkötelessége is ez: a Király és a Haza várja. Egy másik pillanatban megragadta a kápolna harangjának a kötelét. Társai megértették a jelzést. Ő pillanatok múlva halál fia lett ugyan, de az ellenséget leszerelték.

Ilyen őrszem a magyar pusztaságon a ferences barát. Gyöngyös klostromából őrző szemmel néz szét a magyar vidéken s meghúzza az új idők harangszavát: a sajtóét. Csöndben virraszt és készül Gyöngyösön a kis magyar barát és készül a percre, mikor ő is megkondíthatja a magyar élet harangszavát. Tudja, hogy hivatása Istennel, a néppel s hazájával való eljegyzettsége.

A barát Istenért áll a vártán.

Istené ő. Ezért szólal meg Istene előtt napjában nyolcszor, hogy kérjen, hálát adjon, imádjon, dicsőít-

A gyöngyösi kisbarátok a körmenetben.

sen, engeszteljen önmagáért, másokért, jötevőért. Az ima az Egyház zsolozsmázó hadseregében hatóerő, buzdító, lendítő erőforrás. Ebből meríti a kötelesség újra-lendítő erejét. Nem csak egyszer-kétszer figyel az ellenség támadásaira, hanem mindaddig, amíg azt követeli tőle a Király. Ezért lesz egész napjának fénypontja, mindig új erőre villanyozó eseménye a szentmise és a zsolozsma.

Istené egészen. Reggeltől estig. Erről beszél minden tudományszomja, minden imádságos perce. Az ódon falak, boltíves folyosók mentén csak két útja van: egyik a Könyvtár felé vezet, a másik végén pedig ott áll a kápolna. Véletlenül-e, vagy kőszakarva történt: a klerikát folyosói ebbe a kettőbe torkolnak bele. Oda, ahol megtalálható az Igazság és Az, akinek föltette Pilátus az örök, emberi miértet: mi az Igazság? És Ő nekik is megfelel...

Istenben a népért.

Ennek aztán gyakorlati kisugárzása van. Míg a gyümölcsfán a gyümölcs csak virág, ügylátszik, hasz-

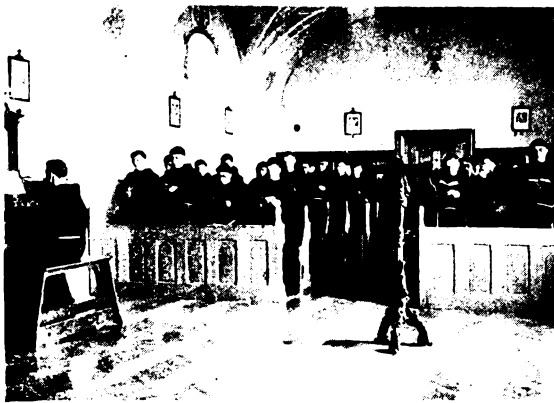
Szerpapok a Nagy Király kíséretében.

not sem hajt. Pedig hajt: a méhek mézelnek belőle, és az egész határ édes illatukkal telített.

A kis barát a Ferencrend tavasza. Belőle az imádságok mézét s az apró szolgálatok illatát meríti a nagy ferences Család. S a nép vajjon tudja-e, hogy az a Magyar Barát, amely ott kopogtat minden tizenötödikén az ajtaján halk derűjével, külsejében kispapok kezevonását illatozza? Kispapok imás perceiről beszélget a küllapja, a címzése, a könyvek izléses, szerény csomagolása. Hallgassuk meg, hozzánk is

Sequentia sancti Evangelii...

A szent zsolozsma áhitatában...

szólnak a kis névtelen papírok és zsinegek. Értsük ki belőlük az értünk is elmondott hála és kérés szavát...

De a kis barát nemcsak a népert van, hanem magát egynek érzi vele. Mikor kimegy a Mátrába Szent Ferencről, Atyjától örökölt természetzeretével, hányszor jönnek hozzá fáradt anyókák kérdéseikkel, öreg bácsikák nehézségeikkel. És az iljú levita életet önt abba, akiben télre fordult már az élet. De meg aztán a kicsi, szurtosképű gyerekek hányszor ragadják meg a kisbarát fehér kordáját, hogy mint már annyiszor, elgügyögjék kicsi gyermek-kérésüket: „Tisztelendő Bácsi, tessék adni szentképet...” A gyermeklélek csalhatatlan. Érintetlen lelkével odatalál az érte dobogó kis-barát szívéhez...

És a hazájáért.

A kórusimádság Istenre emlékezteti a kisbarátot. Zenekarában pedig nem véletlen, hogy a Himnusz és Kodály muzsikáját adta már elő. Érti, hogy a nép az övé. Himnuszról a jövő nemzedékig őt várja. Őt várja az a csodálatosan susogó kalásztenger, ami ott ring Kolozsvártól Sopronig, Kassától Újvidékig. Megérti titkos, tüzelő szavukat. Megérti a csendes, névtelen hősök hivatását és megérti, hogy miért hivatása a haza különös szeretete is. Nagy ösöket melengethet szívében: Bárkányi Jánosokat, Kelemen Didákokat, akiknek lábnyomán kinyúlt még a télben is az ibolyavirág és Tomori Pálokat, Zadravecz Istvánokat, akik a magyar éjszakában szóval, tettel fényt gyűjtöttek. Ezt tudja a kis barát, és a Mátra tetején csendesen elnéz a messziségbe. Új idők, új szellem munkásaként. Azért ment készséges örömmel az elmúlt nyáron is katonának, hogy megmutassa: ő az Egyházban még magyarabbá, még jobbá lett. Mert az Egyház

senkit sem tesz nemzetietlenné, hanem éppen még jobbá, még magyarabb magyarra...

S mindezt az alázatos, szegény és vidám Ferenc testvér szellemében végzi. A ferences papnövendékek külön kis birodalmat alkotnak a hatalmas gyönyösi klostromban. Ebben az „elzárt kertben” a legeszményibb önellátás elvein oldanak meg minden munkát. Mindent kisbarát a maga cselédkéje, s a maga egyszerűségében is ragyogó intézetük szépségének ő a művésze. A legegyszerűbb életkeretek között kell kialakítaniok a leggazdagabb egyéniséget. Ez a szentferenci életművészet!

Szent Ferenc vidámsága pedig a kispapi élet legdrágább kincse. A tiszta lelkiismeret, az Istenség közelség, a lelki béke, a világtól való elszakadás nyomán csendül a lélekben a legszentebb öröm éneke. Az új misés ferences dallal az ajkán indul a földi élet útjára, hogy megtanítsa énekelni, örülni, egymást nagyon szeretni ezt a fáradt, néma, hideg, szomorú világot!

A ferences szellem megjelenése azonban izzig-vérig magyar. A magyar mult tanulsága, a magyar ég s a magyar föld ölekezése, a magyar lélek melankoliája, és a magyar akarat acélossága találkozik benne...

Kinyitom az ablakom. Húsvét reggel van. Harangoznak... A kis barátok kápolnájukban imádkoznak: „Akik Téged félnék, meglátanak majd és örvendeznek...” Ezért örülnek, ezért mosolyognak mindig. Ezért készek barátságukkal, hogy a Föltámadás harangszavát megkondítsák a magyar Húsvétba, de ezért készek életükkel is megfizetni azért, hogy szükség idején meghúzzák a veszedelem lélekarhangját is!...

Mert ők egészen Istené. Istenben a népé és népükkel a Hazáé... (Hajnal Agoston).

A tudomány csarnokában.

SZENT FERENC RÖL

— Normandiai Istrán († 1254)

A mennyből fénybe öltözik,
új csillag sárkán fényeit,
úgy csillag sárkán új fényt derít,
rá szeráf tárván szárnyait.

Es im. őt sebbel sarjada
szent keze, lába, oldala,
mert kereszt-jelet ringata
rög szíve, karja, ajaka.

SZENT KLÁRÁRÖL

— Ismeretlen ferences, 1255 előtt —

Az egi Jegyes érte jött,
Halk utján Mária örködött,
Szép klaris, Klára megszökött,
elhagyván kastélyt, kuszóbot.

Elhagyva rangot, örömet,
a testből is kiszökött,
szent fényességbe költözött,
ott él sok fényes szent között.

Latinból:

P. Szédo Dénes, O. F. M.

Betegségünkben orvosságunk.

Szent Ferenc missziója a társadalomban.

P. Réthy Apollinárisz, O. F. M.

Korunkat a rohamos haladás jellemzi. Nem volt még század az emberiség történelmében, amely akkora fejlődést mutatott volna fel, mint a XX. század. Nincs tudomány szak s iparág, amely nem tökéletesedett volna. Eddig gyógyíthatatlan betegségeket, amelyek előtt tehetetlenül állottak az orvosprofesszorok, már kezelhetünk, megszüntethetünk. Vérátömlesztéssel életet mentünk és hosszabbítunk meg. A laboratóriumokban folyton kutatunk, kísérletezünk, hogy újabb vitaminnal, életelixírrrel lephessük meg a világot. A technika terén pedig szinte hihetetlen dolgokat felejtünk fel. Ha a múlt század halottja feltámadna, nem hinne szemének; amiket látna, álomnak tartaná, valami varázslat játékának minősítené, s visszakiváncogna a néma birodalomba, mert ebbe az új világba nem tudna beilleszkedni. Civilizáció teikntetében ma egy gyermek jobban felvilágosodott, mint a XIX. század bármely felnőttje. A kultúra kérdéseiben pedig nagy léptekkel vagyunk előbb, sok kétely eloszlott, s tisztábban látunk, mint valaha.

Mindaz a sok előny és siker az embert szolgálja. Az isteni Gondviselés azért akarta, hogy korunkban fedezzék fel e nagyszerű találmányokat, és tökéletesítsék az emberi szellemet, hogy nyomában fény, egészség járjon, s boldogabb legyen a siralom-völgyének lakója.

Azonban mit tapasztalunk? A fény-

oidai mellett ott terpeszkedik és ijeszt a nagy árnyék is. Korunk gyermeke nem lehet boldog, mert nem egészséges. A mai társadalom olyan, mint egy nagy betegségtől elgyötört test, amelynek ágynál az orvosok tanácstalanul állanak. A filozófusok megvizsgálták már alaposan, megmérték lázát, több receptet is írtak számára, de semmit sem értek el. Társadalunk még mindig beteg, sőt a kór, amely testét marja, még egyre terjed.

Tehát nincs orvosság? De hála Istennek, van! XIII. Leó pápa bölcsen ajánlja: Társadalmi bajaink orvoslásának egyedüli biztos eszköze Assziszt Szent Ferenc Harmadik Rendje. A középkort az erkölcsi sülyedésből a Harmadik Rend ragadta ki, azért minden keresztényt intünk, hogy Krisztus e szent seregébe beállani ne vonakodjunk.

A társadalom legnagyobb betegsége: a köleltetés. Szinte hihetetlen. Akkora haladás mellett ez el sem képzelhető. De úgy van. Többen a roskadásig, az összeroppanásig dolgoznak, azonban nagyon sokan lustálkodnak, nem ég kezükben a munka, szívesen elmennének a dolog tetetésére. Elmulasztják kötelességeiket, vagy nagyon hanyagul végzik. Mindig a munka könnyebb végét fogják meg, kevés munkával sokat akarnak keresni. Munkájukban nincs köszönet. Csak tessék-lássek-ra dolgoznak, nincsenek már mesterek, műveszek, hanem kontárok és ripacsok. Mindenben a kényelmesebb és könnyebb pályát választják korunk gyermekei, a nehezebb és felelősséggel teljesebb munkától húzódoznak, irtóznak. Stréberkedéssel és protekcióval könnyűnek és veszekszenek ki maguknak jobb állásokat. Nem a tehetőség és szorgalom viszi őket, hanem a csunya számítás és összeköttetés. A munka alig pár ezer hós mártírja mellett, akik idegszál-megpattanásig izzították fizikumukban a munka lázát, ott találjuk a tunyaság puhányait, s a társadalom tetén.

Ezért beteg és boldogtalan az emberiség.

Az Isten gyermekei szabadok

Jean Grou—Szabó Brúnó, O. F. M.

Ugy látszik, hogy ez az állítás ellentmond onmagának; mindamellett mégis igaz, a legszorosabb értelemben véve igaz, hogy mindazok közül, akik az Istennek szolgálnak, azok a legszabadabbak, sőt, egyedül igazán szabadok, akik engedik, hogy az Isten lelke vezesse őket. Eppen ezért Szent Pál ezeket az Isten gyermekeinek nevezi: „mert mind, akik Isten lelkétől vezetettek, azok az Isten fiait”. (Róm. 8, 14)

A világ gyermekei, akik kedvük szerint élnek és maguknak mindent megengednek, szabadoknak látszanak, és mégsem azok. Ők csakhamar szenvedélyeik rabjai lesznek, amelyek zsarnoki módon uralognak rajtuk. Ezt az igazságot kénytelenek beismerni; s hogyha ők vonakodnak ezt beismerni, a viselkedésük úgyis eléggé beigazolja azt. Mindazokat, akik szenvedélyeiknek magukat átadják, a szenvedélyeik tovább ragadják, mint ahogy ők akarják. Ezek közül egy sincs, akit rögtön le nem láncolnak és akit bizonyos értelemben nem kényszerítenek arra, hogy azt tegye, amit ő különben elítél. Egyetlen rossz szokás is ilyen hatalmas.

Vannak igaz, őszinte szándékú kereszt-

lények, de ezek nagyrésze üynge és hanyag kötelessége teljesítésében; ezek sem szabadok. A különböző alkalmak csak úgy rángatják ide-oda, a legkisebb kísértésnek engednek, az emberi félelem köti őket. Ők akarják a jót, de czerféle akadály visszatartja attól; utálják a bűnt, de nincs erejük, hogy magukat attól távol tartsák. Az mégsem szabadság, amikor az ember nem a jót teszi, amit szeret, hanem a rosszat teszi, amit nem szeret.

De még azok az ájtatoskodó személyek sem szabadok, akik a saját érzületük által vezettetik magukat. Ők azt hiszik, hogy csakugyan jámborok, mivel a saját módszerük szerint ájtatoskodnak, azt szokásukká teszik és attól nem állnak el. Alapjában véve ők a bekepzelődésük rabjai; állhatatlanok, nyugtalanok, különcök, szeszélyesek. Az érzélgős ájtatosságot ápolják, és ha ez nem sikerül, ami elég gyakori, akkor nincsenek meglegedve sem önmagukkal, sem az Istenrel. Ezenfelül kicsinyeskedők, határozatlanok, állandóan izgatottak, idegeskednek, s nem tudják magukat lecsendesíteni. Az önszeretet hatalmába kerítette őket, és ők éppen úgy rabjai ennek, mint a világ fiai rabjaink szenvedélyeiknek.

Ki kell mondanunk, hogy vagy egyáltalán nincs igazi szabadság az Isten szolgálatában, ami tévtanítás és istenkáromlás volna, — vagy hogy ebben a szabadságban csak azok örvekednek, akik teljes szívükből odaadták magukat az Istennek és a kegyelem indítását követik mindenben.

Talán azt mondja valaki: *hogyan lehet az, hogy valaki szabad legyen és ugyanakkor mindenben az Isten akaratának legyen alárendelve?* Ez nem önmagának ellentmondó fogalom. Teljességgel nem. — Az értelmes lény tökéletesen akkor szabad, mikor teljesen az Isten akaratához igazodik, és amíg ebben az értelemben az Isten akaratának jobban alárendeli magát, annál szabadabb.

Hogy ezt az igazságot helyesen megérthessük, azt kell először figyelembe vennünk, hogy a szabadság az ember fő tökéletessége. Ez a tökéletesség annál magasabb fokú, minél jobban él vele az értelemnek és az Isten szándékainak megfelelőleg. Mert az olyan szabadság, amelynek nincs vezérfonal, csak gonoszság és kicsapongás lenne.

Másodszor azt kell figyelembe vennünk, hogy nem az a szabadság, hogy gonoszak tudunk lenni. Ez a képesség mint fogyatékosság tapad a teremtményhez, mivel ez lényege szerint hibázhat, hiszen a semmiből teremtett lény. Az ilyen képesség oly kevésbé tartozik a szabadsághoz, mint ahogy az Isten, aki végtelenül szabad, lehetetlen, hogy gonosz cselekedjen. Ha az ember szabadsága olyan képesség volna, hogy épúgy adhatná magát a jóra, mint a rosszra, abból az következnék, hogy ő szabadabb az Istennél.

Az embernek ugyan megvan ez a szerencsétlen tulajdonsága, és ez ő benne oly nagy, mélyreható tökéletlenség, amely őt az örök romlásba viheti. Mit kell tennie, hogy ezt a fogyatékos, tökéletlen szabadságát megjavítsa és amennyire csak lehet, az Isten szabadságát megközelítse? — Őneki az Isten kell kérnie, hogy cselekedeteinek megválasztásában őt irányítsa; őneki belsejében, lelkiismeretében hallgatnia kell a kegyelem szavára; őneki azt követni és önmagát annak át kell engednie.

(Folyt. köv.)

Most jelent meg harmadik kiadásában Dr. Schmiéd Béla **LELKET AZ ÉLETBE** c. kötete. Remek alkotás. Könnyed gondolatösszefüggéssel, lenyűgöző nyelvezetével és a lelket gyökerében megragadó erejével érte el sikerét. Minden szavában a teremtő Isten elevenítő, lelket lehelő, újjászülő jósága dobban. Lelkigyakorlatos könyv ez. Hatalmas lelkigyakorlatos tételek sorakoznak benne. Azt akarja minden mondat, hogy az olvasó „megtérjen és éljen”. Szent Ferenc gyermekel és tisztelői épp ezt a „megtérést” vállalják. Ehhez egyszerű segítséget ad Schmiéd Béla könyve. Nagyon szeretnénk, ha minden olvasónk könyvtárába kerülne, és minden testvérünk lelki tápláléka lenne. — Egy fejezetet ide iktatunk belőle.

KINEK VAN EUCHARISZTIKUS ÉRZÉKE?

Aki tiszteli az Eucharisziát!
Miből lehet észrevenni azt, hogy tiszteli-e valaki az Eucharisziát?
Apró külsőségekből már. Így szinte feltétlen bizonyossággal meg lehet állapítani egy térdhajtásból, egy fejhajtásból, hogy ki milyen hívő. Igaz, hogy Isten magának tartotta fenn a szívek és vesék vizsgálati jogát, azonban bizonyos következtetéseket az ember is levonhat, hiszen külsőnk belvilágunk megnyilatkozása.

A hívő lélek nagyon vigyáz arra, hogy illedelmesen viselkedjék a szentségi Jézus előtt. Ennek a viselkedésnek nincsen cikkelyekbe foglalt illemszabályzata, hacsak annak nem tekintjük az imádkozó emberiség jó szokásait.

Melyek ezek a szokások?
Ha belépsz a templomba, ne cövekelj le magadat a kórus alá, hanem menj előre s közvetlen közelből imádd az Oltárszentségben jelenlévő Jézust.

A templomba belépve tiszteleted és hódolatod zsengejét az Oltárszentségnek add! Nem helyes, ha előbb a szentek szobrai előtt ájtatoskodol. Elvégre az Úr az úr!

Az Oltárszentségnek térdhajtás jár. De illedelmes térdhajtás, nem pukedli. A fejhajtás egymagában kevés! Ennyit hivatalfőnöknek is megadsz. Az Úr Jézusnak többet illik adni. Hisz ő a világ ura.

Az imáadásra kitett Oltárszentség előtt térdre kell borulnunk. Mélyen és alázatosan. Lovagi btaorsággal. A napban néző keresztény öntudatával. Gondolj mindig arra is, hogy leborulásod a kereszténység propagandája.

Miként kell viselkednünk az áldozáskor?

Erre nehéz részletes feleletet adni. A fentiek is már útbaigazítást nyújtanak, de mindent megold a szívünkben izzó nagy szeretet. A szeretet a legjobb szer-tartásmester. A szeretet mindent vállal és mindent ügyesen megold.

Miként kell viselkednünk a szentségi körmeneteken?

A jelszó legyen: Ájtatosan és rendezesen!

Nyissuk ki ilvenkor lelkünk kapuját teljesen. Hadd lássék a belülvilág mécses fénye. Szóltassuk meg lelkünk orgonáján az összes változatokat, hadd szóljon az ének, az ima. De mindez rendez-

etten! A körmeneti szokások keretén belül. Ott álljunk, ahol helyünk van. Tehát ne tolózkodjunk. Abban a beosztásban maradjunk, amint elrendeztek a rendezők. Ha nem alkalmazkodunk a kerethez, akkor megbontjuk a kép egységét és az összhangot.

Ne mondjuk, hogy az összhang nem fontos!

De igen, a rend is áhíthat! A szépség is hódolat!

A rendezetlenség viszont az ördög tisztelete!

Aki szentségi körmenetbe áll be, az érezze meg, hogy sejtje lett a nagy hódolatnak, amely kétezer éve így fohászodik, amikor ránéz az Oltárszentségre:

Urunk Jézus! légy velünk, egyetlen örö-
[műnk!
Nálad nélkül keserűség itt a földön éle-
[tünk.
Ó, egyetlen örömrünk, Urunk Jézus, légy
[velünk.

Urunk Jézus, tégedet szívünk, lelkünk
[ügy eped,
Mert kívüled nem találhat sehol biztos
[nyughelyet.
Boldog mással nem lehet, Urunk Jézus,
[csak Veled.

ÚJ KÖNYVEK

Weiser S. J.—Csépai: **Válaszúton**. 172. lap. Finn F. S. J.: **Tom Playfair, Harry Dee**. 176, ill. 288 lap. Mindkettő az esztergomi kispapok egyházirodalmi Iskolájának fordítása.

Három hivatás regénye. Közülük az első a legsikerültebb, a legzellemebb. Egészen modern. Beállítása, tartalma egyaránt az. Minden, ami egy modern diákot érdekelhet, ebben a könyvben megtalálható. Remekszép sorokat ír a nagy kínai terciárius ferencesről, Lo-Pa-Hongról.

Míg az első csupa dinamizmus, csupa erő, addig a másik kettőn már érzik a régebbi stílus nehézsége. Ott a hivatást s a szebb életre való kiválasztottságot valóságosan is, meg lelkiekben is tengerek, utak, szakadékok fölött menti át az utazó diák kamaszlelkének minden megfeszítésével, itt egy Kollégium egyformaságában szökken virágba nem is egy hivatás. Ott a sajtótól a háborús eszközökig minden megvan, itt inkább belső megfontolásokon keresztül bonyolódnak az események. Kár, hogy sokszor minden javítás nélkül került bele az új kiadásba a réginek számos hibája. Ilyen pl.: a sok régies „ezen” és Tom Playfairben a 90. lapon a „Lásátok” „Látjátok” helyett. Így a fordítás a hirtelenül készült fordítás látszatát kelti. Azonban a három könyv tartalom szempontjából remek, időszerű, gyakorlati. Együttes képet ad az Ifjúságról, minden emberi megnyilatkozásával együtt, amely a végén is Istenbe torkollik bele. Ifjúsági prédikációknál, remek lélektani megfigyeléseivel s annak gyakorlatban történő bemutatásával pedig a gyóntatószékben kitűnően használható példanyag s ezért ifjúsági lelkipásztoroknak mindhárom kötet nélkülözhetetlen! **Öszy Lóránt, O. F. M.**

ERDELYI KATOLIKUS NAGYOK.
Szerkesztői: **Biró Vencel és Boros Fortu-**

nát. Szent Bonaventura Könyvnyomda. Kolozsvár, 1941. 191 oldal.

Nemrégiben megcsodálhattuk azt a nagy erkölcsi erőt, öntudatot, egészséges törekvést, mely az erdélyi katolicizmust a nemzetiségi sors húsz évés kálváriáján összetartotta és cselekvőképpessé tette. A jelen könyv két erdélyi pap író összefogásának eredményeként, Erdély katolikus nagyjainak életét, és egyszersmind Erdély katolikus multját tárgyalja. Erdély katolikus nagyjai a valósért és a hazáért dolgozva írják be nevüket maradandóan az erdélyi katolicizmus eposzába. A XVI. sz. második felének katolikus nagyjai az erősen protestáns jellegű fejedelemségben szétmorzsolódni kezdő katolicizmus jogaikat harcolják ki. Gondolunk itt a katolikus Báthory-családra, és az első magyar jezsuiták tünelésére sikereire. A XVII. sz. nagyjai, főleg anyagi áldozatokkal szolgálják az Egyházat és a kolostorok, iskolák, egyéb jóléti intézmények egész sorát alapítják. Nagy szeretettel karolják fei a jötevők Szent Ferenc rendjét, mely legtöbbet tett a nép hitének megőrzéséért. A XVIII. sz. a katolikus fellendülés korszaka. Az újjászervezett püspökséget kiváló püspökök kormányozzák. Az iskolázás terén a jezsuiták, majd a kegyesrendiek működnek nagy sikerrel. A férfiak mellett természetesen ott állnak a lelkes nők is. Ferences szempontról különösen érdekes Damakos Kázmér, Kájoni János, Csató Elek, Simon Jukundián és László Polikárp híres ferences atyák életrajza. A katolikus nagyok nagy száma miatt, (57) aránylag rövidke az életrajzok, mindazonáltal plasztikusan állnak előttünk, lelkesítik korunk katolikus magyarságát behatőbb cselekvésre.

Bánky Béla, O. F. M.

1942 elején a „Korda R.-T.” kiadásában P. Pál ismét egy szép könyvecskét bocsátott a nyilvánosság elé „**MŰZEM ALAPÍTÁS**” címen. A könyv terjedelme 61 lap. Ára 1.20 P. Megnyerő módon használja föl a szerző ebben a kis műben a megszegyenítést és neveltségessé-tételt a fegyelmezés és javítás érdekében. Hasznos példát nyújt a fegyelmezetlen, a rendet kevésbé szerető gyermekek számára. A felnőttek is tanulhatnak belőle.

P. Forró Alpár, O. F. M.

Tomka Ágoston S. J.: „MIT BESZÉLTEM DIÁKJAIMMAL ISTENRŐL!”
Korda R.-T. 1942. 296 l. Ára 5.— P. Költe 7.— P.

A hittanárak ügyes vezérkönyvet; a diákok hasznos segédkönyvet; a felnőttek élvezetes és világos hittankönyvet; az áttérők világos stílusban megírt útmutatót nyernek a könyvben. — A három isteni személy szerint osztja be a szerző anyagát. Tartalom- és tárgymutatója segítségével pedig hittani lexikonként is használhatjuk. Mindenkinék ajánljuk. **P. Forró Alpár, O. F. M.**

Gausz Tibor S. J.: „ÉNEKELJEN SZÍVED IS”. Korda R.-T. 1942. 205 lap. Ára 3.50 P, költe 5.20 P.

Finom, lelkesítő és megnyerő stílussal dolgozza föl a szerző az egyházi évet. Szemünk előtt elvonultatja karácsony, nagyböjt és húsvét ünnepei. Ezek keretében leányokat szólaltat meg naplótörzésekben, hogy mily nagy boldogság tiszta szívvel szolgálni az ev minden szakán a jó Istent. Tökéletesre vágyó leányoknak munkaprogramot ad a könyv egy egész évre.

P. Forró Alpár, O. F. M.

"GALAMBÚC" Jézusági-rovat

Rovatvezető: Dr. Monostory Elekné Eger, Vécsey-u. 25.

Maradj velünk, Uram!

Jézus két tanítványa lehajtott fejjel ballag a poros úton Emmausz felé... Szomorúak, boldogtalanok, mert nem hiszik el az Irás szavát, a megváltás ígérletét, amit Jézus előre megjövendölt... Céliatannak érzik a jövőt... Azt gondolják, Mesterükön győzött a nagypénteki csöcselék. Pedig már ott megy velük... Csak nem ismerteti meg magát... S ők nem tudják, ki kérdezi tőlük: Miért vagytok oly szomorúak? Csupán, midőn a hajlékba betérve a kenyéret adja nekik, araszítja el edességel a lelküket. Akkor ismerteti meg magát.

Jézus kicsi kenyer alakjában akar közöttünk maradni, hogy mind, akik élő hittel hiszik Őt, el ne vesszünk. Mi a hosszú homokszivatag vándorai. De szomorú szívvel, céltalanul bolyongunk a tropusí hósebben, a könny- és vízvatarok hullásában, kísértésektől uzóten, ha nem lenne fejünket hova lehajtani! Ha nem lennél közöttünk, Uram, a kis fehér ostyában egyetlen célunk, boldogságunk, mennyországunk! Ha nem lenne, értünk ontott Szent Vérednek piros, az örök életre csörgedező, örök forrása! Galambokat eltető, Liliomokat nevelő tiszta forrás! A Szeretet csobog szüntelen, és visszhangra vár!!

Uram, itt vagy velünk! Liliomfehér fától alatt... S Véled szemben egy kis csapat. A Galambúc galambjai... Tiszteletörse eucharisztikus trónod előtt!! Távoiról varják karogása hallatászik! De mi helyettük is turibekolunk Neked. Mi hiszünk Téged! Életünk de- len, előtted terdelve kerjük kegyelmeid... Mi érezzük szeretetedet. Szívedre hajlítjuk fejünket... Oly jó nekünk Uram, maradj velünk!"

Homoki Szabó Margit.

HÚSVÉT.

Felvirradt a reggel,

Húsvét szép hajnala,

Felragyogott a nap bíboraranya.

Leszállott egy ezüstsárnyú angyal.

S elgördült a hatalmas sziklafal.

Feltámadt!... Oh, dicsőséges hajnal.

Feltámadt, sügták csendesen a fák,

Alleluját zengték a kis madár.

Eltörte Jézus a halál-kaszát.

Felvirradt a reggel,

Húsvét szép hajnala,

Feltámadt Jézus! Alleluja! Alleluja!

Bencez Mária.

Mért nincs az embernek szárnya?

Ki nyílik a mennyország csillagvirágos aranykapuja. Két kis angyal repült ki rajta s egyenesen egy bárányfelhő felé veszi az irányt. Oda érve, mind a kétő reátelepszik, s onnan néz le a kerek világra. Egyszer csak megszólal a Szeretet kicsi szöszke angyala:

— Nézd, ott lent a földön is vannak angyalok!

— Nem angyalok azok, — mondja az Igazság angyala — hanem testvéreink, — emberek.

— Oh, de szépek — lelkendezik a Szeretet angyala. — Korülöttük millió, meg

milio vrág. Fejük felett poszta felől, lábuk előtt heveresz a farkas és a bárány.

De egyszer csak elkomolyodik és halkan kérdezte az Igazság angyalától:

— Mond, miért nincs az embereknek szárnyuk?

— Isten tudja.

— Én megkérem az Istent, teremtesen az embernek is szárnyat, hogy felszállhasson ide hozzánk a mennyországba!

— Nem szabad nekünk teremtenyeknek az Isten teremő akaratiába beleszólnunk! — válaszol komolyan az Igazság.

Mennyire igaza volt, Nem-sókára szomorúan láthatták, amint az Ur angyala Adámot és Évát kiűzte a paradicsomból. Akkor megszólalt az Igazság:

— Látod, azért nincs az embereknek szárnyuk, mert a bűnt nem hozhatják mennyországba!

Evezredek multán újra ott üldögél Szeretet és Igazság egy bárányfelhőn. Egyszer csak örömrözsza nyílik Szeretet arcán:

— Nézd, ott repül felénk egy Lator lelke, Krisztusnak szenvedő társa. Egész életében bűnös ember volt; de halála előtt megtért Jézus mellett a keresztfán. És most a mennyországba emeli őt az Isten szeretete, jósága... Hát már kaphat az ember szárnyat! **Pintér J.**

Szeretnék!

Szeretnék angyal lenni minden árcanak, Szíves emhítője halálkötők kínjának, Szereték óajat tére a lámpámba Berágyítani minden kicsi háznak (gyagos homályába)...

Szeretnék letárolni minden komolyt, Megsímogatni minden homlokot, Szeretnék feláldozni minden arcot, Elfelejtetni a bűnt és a harcot, a nyomorúságot!...

Szeretnék a szeretet töredere lenni, Mint piciny pacserita fölötten énekelni... Es hogyha munkámban majd elfáradok, Istenem, Tehozád utok... szaladok, Szívedre borulok!... **Hunyadyrri M.**

TAVASZI NAPSUGÁR.

Meg köd ül a tajon, de már tavasz van. Nehol már előkandikálnak a virágzombok. Megis a munka nehezen megy. Az apró gondok és a rosszkegy ködgomolyaza ül a lelkünkön.

Egy fáradtarcu ember megy el az ablakunk alatt. Majd gyorsan kopogtatás hallatszik az ajtonkon.

— Szabad!

Feltarul a konyhaajtó. A fáradtarcu ember kerön teáz teának:

— Tudom, kerem, hogy nem szabad köldölni. Nem is pénzt kerek, de talán maradt az ebédrol egy tányver leves. Isten nevében kerem!

Odaültetjük az asztalunkhoz.

A férfi csendesen eszeget. Közben kinyílik a szíve. Elmondja, hogy vidéki ipáros. Most itt jár a városban munkát keresni. Pénzeeskeje elfogyott és azért bátorkodott egy kis meleg ételt kérni, hogy megerősödjön az útjára. Mert bizony hosszú út áll elötte!

Mikor elkészönt, hálásan mondta a szíve melyéből:

— Az Isten áldja meg magukat! Most már könnyebben folytatom az utam!

Életem, de áthagyta az áldást, az Isten áldását, amelyre olyan szükségünk volt! Az Isten áldását kívánta a tányver levekert, es ettől a jókívánságtól minajárt tavaszra virult minden!

A kőden át a földre suhant egy napsugár, egy leánkolo, edes napsugár, tavasz, nemzalat, kacagó tiszta derű!

Toth Lyvia lyceum II. o. t.

FATORNYOS KISFALU

XI. fejezet. Pillanatsfelvételek.

A kis hollandinkon: „motorbiciklin-ken”, — ahogy mi neveztük, — jártuk a falut. Minden házba bekukkantottunk, hogy a jó újságok javára szerényen üssük a dobot és mindenhová elvi-gyük Krisztus meleg szívdobogását: a szeretetet.

A kezünkben ceruza és papír volt, s „gyorsírással” azonnal leirtuk a tapasz-talakat. Az összegyűlt íráskötegből most csupán egy kis ibolyacsokrot aka-runk kiragadni:

Az alvégen az 52-es (készarva cse-reltünk fel itt a házszámokat) kis családi ház ablakából égőpiros muskátlik kan-dikálnak piros kacagással. Kopogtatunk a kiskapun. Fiatal özvegy fogad három gyermekével. A férje a katonaságnál tüdőgyulladást kapott és csakhamar be-lepusztult. S a fiatal özvegy; — igazi hőselekkü nagyasszony, — vállalta a férj szerepét. Nemcsak a tűzhely, hanem a mező gondjait is Ő látja el...

Egy kis csomagot nála fejtettünk, mert igazi hősi, magyar asszony. Bár nagyon szegény, sirmi csak akkor szo-kott, amikor senki sem látja. Ez nőknél ritkaságszámba megy...

A 47-es házszám alatt zörgetünk Majd egy félórát kell várunk, amíg ajtót nyitnak. Amint meglátják, hogy mi vagyunk, ránk szíjtják a komon-dort. Zsémber asszony tart felénk söp-rűvel!

Nem fogadott bennünket, mert meglátta nálunk a Szív újságot. Mi a port is leráztuk nyári sarunkról az ajtá-ban. Ezt tanácsolja a Szentírás!

Hangos túlkölések között, (a kis Józsi volt nagy mester ebben), „kimotorbi-cikliztünk” a földbirtokos úr tanyájára is, ami körülbelül 400 méterre van a falutól. Végiglátogattuk a zsellér-csa-ládokat. Az aztán a csúcsteljesítmény, amit ott látunk: három zsellércsalád-nak 32 gyermeke van! Ezt a majort tu-lipán-majornak nevezik. Joggal, mert embertulipánok nőnek ott.

A 20-as számú házban lakik X. Meg-látogattuk. 20 éve van ágyhoz bilincsel-ve, s 18 éve a ferences III. rend tagja. Hősi férfilelek, egy másik Szent Jób. A jó Istent áldja a szenvedéséért. A lel-kében fészket rakott a Szentlélek...

A falu két „halottlító asszonyának” a vityilójába is benéztünk. Különös te-remtések! Parancsszóra tudnak sirmi! Pénzért sok mindenre képesek.

Különben a magánéletük is annyira különös! Az egyik seprűnyélen lovagolt kint az udvaron, amikor arrafelé jár-tunk. A másik hatalmas füsttengerben ült bent, s érthetetlen nyelven egy va-rázdobozra suttogott, amely pléhből volt és őt nyilván áradt belőle a füst. Legalább is nekünk nem sikerült őket megtéríteni!

Az még nincs kiderítve, hogy ők ta-nulták-e a cigányasszonyoktól vagy a cigányasszonyok tanulták-e tőlük a kár-

tyavetést és a jövendőlvásást az ember tenyeréből. Mindkettőhöz „nagyserűzen” értenek, — persze, ha valaki jól meg is fizeti ezt nekik!

Még sok pillanatsfelvételt rögzíthet-nénk ide. Azonban kevés a hely és drá-ga a nyomdafestéki! Ezekből is láthat-juk a fényt és az árnyat, amelyből fa-lunk arca szövődik.

Tihanyi Miklósné.

**Életem szekerét, Uram, Te kormányozd.
Mosolyom a Tied, virágom virágod.**

Kovács Rózsi, t. képző V. o. t.

SZÍV ÉS ÉSZ.

Szívünk az életnek tágas kamarája,
Az ész az úr, amely gondot visel rája.
Gyűjtöget ő bele lelki kincseket, tápot;
Ami jót csak hallott, ami szépet látott.
A rossz előtt pedig bezárja a szívét,
És belőle minden megromlottat kivet.

Az ész épen olyan, mint a gondos gazda,
A jó búzaszemet nem tűri a gazba.
Addig szánt, vet, munkál, míg ideje va-
[gyon,
Hogy majd kamrájában gyűljön meg a
[vagyon.
Mi is tehát amíg gyermekidőt élünk,
Minden jóra legyen kedvünk, törekv-
[sünk!
Szívünk kamrájába gyűjtsünk jót és
[szépet,
Hogy ne szenvedjünk majd lelkisze-
[génységet.

Kőrömi Teréz el. IV. o. t.

Mentsd meg lelkedet!

Városunkban szent misszió volt. Mi, mint kongreganisták, buzgólkodtunk, hogy minél több ember vegyen részt, s minél több ember térjen az Istenhez. Addig, míg nem késő. Többek közt egy fiatal asszonykát is meghívtam, hogy jöjjön el. Őt is várja az Oltáriszentség-ben jelenlévő hóféhér Király. Ő azon-ban könnyedén felelte:

— Nincs nekem időm a templomban

ülni reggeltől estig. Első az élelem. Egész nap azután kell futni.

De kedves néni, — mondtam én, — ha a testének egy egész életet át fut élelem után, miért nem ad táplálékot a lelkének is, csak egy évben egyszer. Ilyenkor húsvét táján, mikor arról em-lékezzünk, hogy az Istenember megvál-tott bennünket. De a fiatal asszony nem hallgatott meg. Nem jött el a lelkét megmentő szent misszióra. Futott azu-tán, ami egyszer elműlik, és nem gon-dolt arra, ami örökké élni fog.

Egy hét telt el. Szólt a harang édes. bűgő hangon. Hatalmas néptömeg özön-lött ki a kitért templom ajtaján. Jöt-tünk megtisztult lélekkel a Hóféhér Ki-rálytól, mosolyogva, új életet kezdve. És nemsokára szomorú bűgő hangon szólt a harang. Temették azt az asszony-kát, ki nem ért rá lelkét megmenteni. Testének futott táplálékért, ami immár az enyészete!

Papp Margit.

Márciusi pályázatunk eredménye.

Ügyes pályázatot küldött be: Velcsov Iona Szeged, Vizer Gizella Kompolt.

Felelet márciusi pályázatunkra.

I.

A kislány szépségességének többféle oka lehet. Talán az egész valami iskolai, vagy más kellemetlenségéből indult ki, amit még inkább fokozott az, hogy otthon, a nővérétől sem kapott megér-tést. Hiszen nem lehetett olyan, mint eddig, mert maga írja „jól visszavágot nekik!”

Pedig szeretetlenséggel semmire sem lehet menni. Ez csak fokozza a másik-ban az elkeseredést. Ha szépen meg-magyarázná neki, mennyire nem helyes a viselkedése, biztosan belátná. Sőt, még erre sincs szükség. Szeliden, szó nélkül eltűnni, nem venni észre szeszé-lyeit, biztos eredményre vezet. Szégyen-le magát, és megint a régi lenne.

Nem mondom, ez nehéz. De érdemes megpróbálni!

Velcsov Iona.

II.

Ha ok nélküli megbántás ér bennün-ket, viseljük türelemmel. Az Úr Jézus is sokat tűrt, mikor minden ok nélkül bántalmazták. Az Ő példáját kell kö-vetnünk! Ő egész életében alázatos volt. És milyen szeretettel volt megbántói iránt. Halála óráján így imádkozott ér-tük: Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.

Vizer Gizella.

AZ ÉN IGÁM

cimen a napokban
jelent meg Dr. Monostory Elek né
40 keresztúti elmélkedése! Megtanít
a keresztút rövid végzésére!

Ára: 2.50 P.

Kapisztrán-Nyomda, Vác.
Művezető: Farkass Károly.
Printed in Hungary.

A nagybójtai szentmissziók terciáriuspropagandájáról most érkeznek a missziósatyák eredményel. P. Rez Marián, vizitátor Vilken 40, Mohorán és Cserháthalápon 180 új testvért vett fel a Világirendbe. A terciáriuspapok sorában Marosi József, a szentküti híveknek annyira ismerős volt mátraverebélyi, most mohorai plébános is felvette Szent Ferenc Atyánk ruháját. Áldásbékesség szálljon szívükbe!

A debreceni Világi Rendben tisztújító gyűlés volt. Az új tisztikar a következő: Elöljáró: Kovács Béla, helyettese: Perényi Sándor, újoncmester, titkár: Hárnási István, könyvtáros, otthon kezelő: Varga Istvánné, pénztáros: Lengyel László, kegyeszeres: Schmarek Pálné. Az új tisztikar működésére Isten áldását kívánjuk.

Szent Ferenc világitrendjének gyűjtése hadikórházra Új-Hatvanba.

Január hóban meghívót kapott rendi igazgatónk, P. Szalay Szalvátor, egy hazafias gyűlésre. Gyűlés tárgya: sebesült katonák részére hadikórház felállítására gyűjtés. Új-Hatvanban a rendi igazgató felszólítására a megszervezett kis tábor mindjárt el is indult, hogy a vállalt szolgálatot lelkiismeretesen és buzgón betöltsék. A jól megszervezett gyűjtők jól ismerik körzetük lakóit. Az állami tisztviselők bőségesen kivesszék részüket a szép áldozatkészséget mutattva minden közadakozásnál. Vannak zárt ajtók, csukot szívek, amelyek sohasem nyílnak meg, még akkor sem, amikor édes magyar véreinkről van szó!... Gyűjtőink fáradhatatlan buzgalommal vesszék ki részüket minden egyes ilyen irányú mozgalomból. Ők is katonák, akik őrt állanak a Haza és Egyház szolgálatában. — Búszkák vagyunk rá, hogy az új-hatvani III. rend így dolgozik. Igen nagy érdeme van ebben a szociális érzéssel átható rendi igazgatónak, P. Szalay Szalvátor házfőnök atyának, aki erősebb összefogásával, az előjáróság jó példájával mainál fokozottabb, a nehéz idők szellemének megfelelő áldozatkészségre buzdítja a rendieket. — Az eredmény a következő volt: készpénz 3961 pengő, 86 fillér, 8 drb. vaságy, 64

drb. nagypárna, 15 drb. kis párna, 5 paplan, 1 dunna, 4 pokróc, 6 szalmazsák, 13 ing, 6 drb. aisonadrág, 144 drb. párnahuzat, 116 drb. törülköző, 33 drb. lepedő, 14 drb. paplanhuzat, 3 drb. matrac és toll.

Hála telt szívvel adunk hálát a Mindenhatónak, hogy gyűjtésünk ilyen szép eredménnyel végződött.

Széll Mária titkár."

A GYÖNGYÖSI FAJDALMAS SZÜZ-ANYA BÚCSÚJÁRA és kerületi terciárius gyűlésre a nagy munkaidő és ünneptörődés ellenére is igen szép számmal jöttek a buzgó hívek. Különösen szép processzióval jöttek a nagyrédek, ecsédek és a gyöngyöspüspökök. Itt voltak a jászberényiek, jászadányiek, jászárokszállásiak. Jöttek Hatvanból, Galgahévízről és különösen a gyöngyöskörnyéki falvakból. Külön meg kell emlékeznünk arról a két III. rendi testvérről, aki legmesszebről, a visszacsatolt felvidékről, Ipolyvorból jött el. Búcsúzáskor mondták: „Ennyi szépet még nem láttunk, és ennyi lelkiélményben még sohasem volt részük. Az őszi búcsúra már nem kettő, hanem tizenketten jövünk.” Egy

FELVÉTEL

a Szűz Máriaól nevezett Ferences Rendtartományba.

A Szűz Máriaól nevezett ferences rendtartomány konkurzust hirdet. Aki ferences szerzetespap óhaját lenni, küldje folyamodványát (mellékelve: a keresztlevelet, születési anyakönyvi kivonatot, iskolai és orvosi bizonyítványt, a szülők beleegyező nyilatkozatát, hogy fiúktól, mint szerzetestől, semmiféle anyagi támogatást nem várnak) legkésőbb július 1-ig e címre: Szent Ferenc-rendi Tartományfőnökség, Budapest, IV., Ferenciek-tere 8. sz.

Folyamodhatnak érettségizettek, vagy oly ifjak, kik legalább a gimnázium negyedik osztályát jó eredménnyel végezték; felsőbb osztályúak előnyben részesülnek. A szerzetesi próbaév elteltével a nemeretségizettek, mint ferences papnövendékek részik a hiányzó gimnáziumi osztályoktól.

A Ferenc-rend főképp lelkipásztor-kodással, tanítással, bel- és külföldi missziós tevékenységgel foglalkozik, s terjeszti Szent Ferencnek immár 700 éves, de örökké ifjú és derűs szellemét.

patai néni ke mondotta: „Egész a mennyországban éreztük magunkat!”

A GYÖNGYÖSI FAJDALMAS SZÜZ-ANYA ÚJ KEGYOLTÁRÁRA ADA-KOZTAK: Turai hívek 147.—, Zsámboki hívek 103.—, Egerbaktai hívek 22.—, Bussai és felsőszellői hívek 65.20, Egy katona gyűjtése 20.—, Dr. Porgesz Elemér 50.—, özv. K. V.-né, Jászberény 3.—, N. N. Jászberény 3.—, Szent Ferenc III. Rendje, Zagyvaszántó 16.—, Szent Ferenc III. Rendje, Jánoshalma 22.20, Ipolyveczei hívek 46.—, B. A.-né, Beszterce 2.—, D. M. Kaposvár 2.—, N. N. Szolnok 9.—, Szent Ferenc III. Rendje, Alattán 11.—, Szent Ferenc III. Rendje, Keresztespüspöki 13.80, F. M. Szépvíz 3.—, Dr. K. M. Kalocsa 5.—, N. N. Jászjákóhalma 5.—, H. A. Bp. 3.—, Cs. I.-né, Tápiógyörgye 5.— P.

Szent Ferenc szellemében apostolkodnak testvéreink a ferences sajtó terjesztése terén. Megható buzgalommal vállalják minden rendi községben és számos intézményben kiadványaink terjesztését. Isten áldja és jutalmazza minden szavukat és minden lépésüket!

Árpádházi Szent Margit imafüzete megjelent. Azt szeretnők, ha minden magyar leány kezébe adhatnók ezeket a sorokat, s megtaníthatnók őket Szent Margit életművészetének titkára. Mely tisztelettel kérjük a leánynevelő intézetek vezetőit és nevelőit, legyenek segítségünkre ebben a szent ügyben. A lehető legolcsóbban és legizlésebben kiállított kultuszfüzetünk missziót teljesít leányifjúságunk nevelésében!

JÉZUS SZENTSÉGES SZÍVÉNEK kultuszfüzetét is sajtó alá rendestük. Forgalmába azonban csak egy hónap múlva hozhatjuk.

Többeknek. A címváltozást mindig előre jelezzük.

St. Anna, V. Juliska és F. Vilma két szegénysorsú család részére megrendelte a Magyar Barátot. Szent Antal áldása szálljon rájuk!

K. B. Bp. A csongrádi ferencesek valóban súlyos anyagi gondokkal küzdenek. Templomuk új orgonájára hálával fogadnak el alamizsnát!

† HALOTTAINK:

FARKAS EDITH,

a Szociális Missziótársulat alapítója

György György, Kemence.

Kopnik Ferencné, Pécs.

Raffay Péter, Salgótarján.

Molnár János, Mezőkövesd.

Nyugodjanak békében!

Azokert az elhunyt előfizetőinkért, akiknek elköltözéséről értesülünk, egy-egy szentmisét mondatunk. Ezenkívül minden hónapban egy szentmisét mondatunk összes elhunyt előfizetőinkért és előfizetőink elhunyt hozzátartozóikért!

LELKI SZÖVETSÉGET

kötünk kedves előfizetőtestvéreinkkel. Imádkozni akarunk értük, hogy tanításunk fogjon a lelkünkön. Imádkozni akarunk lelki és testi javukért. Testvériségbe akarjuk fogni olvasótáborunkat: egymásért imádkozó és áldozó lelki közösségbe! Ennek a testvériségnek elmélyítése céljából minden hónapban egy szentmisét mondatunk előfizetőinkért és hozzátartozóikért. Az Úr Jézus áldozatának a végtelen kegyelméből egyformán részesedünk mindannyian. Hisszük, hogy ez a lelki szövetség szorosabbra fűzi kapcsolatunkat s mérhetően vigasztalásban részesít édes mindannyiunkat!